

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут бізнесу, менеджменту та маркетингу

Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи

Пояснювальна записка

до дипломної роботи магістра

на тему:

**Організація обліку і аналізу основних засобів у
Філії «Львівське лісове господарство»
ДСГП «Ліси України»**

Виконав: студент VI курсу,

групи ОА-61м

Спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

Дейнека Микола Анатолійович

Керівник д.е.н., проф. Гарасим П.М.

Рецензент к.е.н., доц. Гуль І.Г.

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут бізнесу, менеджменту та маркетингу
Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи
Освітнього ступеня магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку, фінансів та
готельно-ресторанної справи

«21» 11 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Дейнеці Миколі Анатолійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Організація обліку і аналізу основних засобів у Філії
«Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»

керівник роботи Гарасим Петро Миколайович д.е.н., проф.,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «18»10.2024 р. №С-829.

2. Термін подання студентом роботи 18.12.2024р.

3. Вихідні дані до роботи Установчі документи Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України», наказ про обікову політику, фінансова, статистична, податкова звітність підприємства за 2021-2023 рр., облікові реєстри, навчально-методична література, нормативно-правова база.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Розділ 1 Теоретичні основи обліку основних засобів. Розділ 2. Сучасний стан та удосконалення обліку для забезпечення ефективного управління основними засобами на Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України». Розділ 3. Аналіз основних засобів у Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України». Висновки і пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Лист 1 Фінансово-економічні показники діяльності у Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» 2021-23р. Лист 2 Склад і динаміка основних засобів у Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» протягом аналізованого періоду. Лист 3. Склад і структура основних засобів Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» на протязі 2021-2023 рр. Лист 4. Аналіз питомої ваги активної та пасивної основних засобів Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» у 2021-2023 роках. Лист 5. Аналіз технічного стану основних засобів на Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» впродовж 2021-2023рр.

6. Консультанти розділів роботи		Підпис, дата	
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	завдання видав	завдання прийняв
X	X	X	X
X	X	X	X
X	X	X	X
X	X	X	X
X	X	X	X

7. Дата видачі завдання 01.11.2024р.

Керівник роботи

(підпис)

Гарасим П.М.

(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1	Вступ	01.11.24р.- 04.11.24р.	Виконано
2	Розділ 1 Теоретичні основи обліку основних засобів.	05.11.24р.- 12.11.24р.	Виконано
3	Розділ 2. Сучасний стан та удосконалення обліку для забезпечення ефективного управління основними засобами у Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»	13.11.24р.- 25.11.24р.	Виконано
4	Розділ 3. Аналіз основних засобів у Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»	26.11.24р.- 12.12.24р.	Виконано
5	Висновки	13.12.24р.- 17.12.24р.	Виконано

Студент

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)

Дейнека М.А.
(прізвище та ініціали)

Гарасим П.М.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Магістерська робота виконана на фактографічній інформації, що характеризує виробничо-господарську та природоохоронну діяльність Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» за 2021 - 2023 рр.

Об'єктом дослідження є обліково-звітний і контрольно-аналітичний процеси на підприємстві. Предмет дослідження – облік та аналіз основних засобів Філії «Львівське лісове господарство» ДСГП «Ліси України». Мета дослідження – визначення основних напрямів удосконалення методології й організації обліку та аналізу основних засобів підприємства та виявлення резервів підвищення ефективності їх використання в сучасних умовах ринкової економіки України та умовах євро інтеграційних процесів.

За результатами магістерського дослідження сформульовані шляхи вдосконалення обліку і аналізу основних засобів

Загальний обсяг роботи – 94 ст. Вона складається з вступу, трьох розділів, висновків, 11 рисунків, 25 таблиць, 48 використаних літературних джерел.

Ключові слова: основні засоби, амортизація, фізичний та моральний знос, фінансово-господарська діяльність, природоохоронна діяльність, обліково-звітний процес, контрольно-аналітичний процес, облік, аналіз, аудит.

ANNOTATION

The master's thesis is based on factual information that characterizes the production, economic and environmental activities of Filiya “L’vivs’ke lisove hospodarstvo” DSHP «Lisy Ukrainy» for 2021-2023 years.

The research object is the accounting and reporting, control and analytical processes at the enterprise. The subject of research is accounting and analysis of fixed assets of Filiya “L’vivs’ke lisove hospodarstvo” DSHP «Lisy Ukrainy». The purpose of the study is to determine the main directions of improving the methodology and organization of accounting and analysis of fixed assets at the enterprise and to identify reserves to improve the efficiency of it using in modern market economy of Ukraine and European integration processes.

According to the results of the master's research, the ways of improving the accounting and analysis of fixed assets are formulated

The total amount of work is 94 pages. It consists of an introduction, three chapters, conclusions, 11 figures, 25 tables, 48 used references.

Keywords: fixed assets, depreciation, physical and moral depreciation, financial and economic activities, environmental activities, accounting and reporting process, control and analytical process, accounting, analysis, audit.

Зміст

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ..	8
1.1 Економічна сутність і класифікація основних засобів	8
1.2 Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку основних засобів	18
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ У ФІЛІЇ «ЛЬВІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДСГП «ЛІСИ УКРАЇНИ».....	27
2.1 Фінансово-економічна характеристика Філії “Львівське лісове господарство” та його природоохоронної діяльності	27
2.2 Практичні аспекти ведення обліку основних засобів	53
2.3 Пріоритетні напрями удосконалення обліку основних засобів	55
Висновки до розділу 2	59
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ФІЛІЇ «ЛЬВІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДСГП «ЛІСИ УКРАЇНИ».....	60
3.1. Методичні прийоми аналізу основних засобів.....	60
3.2. Оцінка результатів аналізу основних засобів.....	66
3.3. Напрями оптимізації аналізу основних засобів	79
Висновки до розділу 3.....	83
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	94

ВСТУП

Актуальність теми. Зумовлена важливістю забезпечення ефективної організації обліку та аналізу основних засобів як стратегічного ресурсу, що сприяє оптимізації діяльності державних підприємств. Основні засоби є матеріальною базою для виконання виробничих функцій підприємств і забезпечення їх стійкості у довгостроковій перспективі. Особливого значення це набуває у сфері лісового господарства, де технічне обладнання, транспортні засоби, будівлі та споруди потребують регулярного оновлення, модернізації та оптимального використання. Філія “Львівське лісове господарство” ДСГП “Ліси України” виконує важливу роль у збереженні лісових ресурсів та управлінні лісовим фондом, а тому потребує оптимальної організації обліку для забезпечення точного обліку вартості й стану основних засобів.

Мета і завдання дослідження. Основною метою цієї дипломної роботи є визначення перспективних шляхів удосконалення методології та організації обліку основних засобів, а також виявлення резервів для підвищення ефективності їх використання в сучасних умовах розвитку економіки України. Для досягнення цієї мети необхідно виконати такі завдання:

- Вивчити теоретичні основи обліку основних засобів, їх економічну сутність та діюче законодавство.
- Провести оцінку фінансового стану та екологічної діяльності Філії “Львівське лісове господарство”.
- Проаналізувати стан, показники забезпеченості, оновлення та ефективності використання основних засобів у Філії “Львівське лісове господарство”.
- Розробити пропозиції щодо покращення фінансової та господарської діяльності Філії “Львівське лісове господарство”.
- Запропонувати шляхи покращення обліку та оподаткування основних засобів.
- Визначити напрями оптимізації оцінки основних засобів для Філії “Львівське лісове господарство”.

Об'єктом дослідження є Філія “Львівське лісове господарство”, а предметом – система обліку основних засобів на підприємстві.

Методи дослідження. Під час проведення аналізу та узагальнення наукових досліджень, що стосуються обліку та використання основних засобів, використовувалися різноманітні методологічні підходи та методи. Зокрема, діалектичний підхід дозволив розглянути питання в контексті постійного розвитку та взаємозв'язку елементів системи, а історичний підхід дав змогу простежити еволюцію обліку основних засобів з плином часу.

Метод системного оцінювання був застосований для комплексного аналізу основних засобів, їх ролі у виробничому процесі та взаємозв'язку з іншими елементами господарської діяльності підприємства. Крім того, методи індукції та дедукції допомогли провести логічний перехід від конкретних фактів до загальних висновків і навпаки, що дало можливість побудувати цілісну концепцію обліку основних засобів.

Для більш точного аналізу стану та розвитку основних засобів використовувалися кількісні методи, зокрема розрахунок середніх величин, що дозволило визначити середні показники використання основних засобів на підприємстві. Графічний аналіз сприяв візуалізації даних і дозволив краще зрозуміти динаміку змін, а метод порівняння дозволив зіставити результати з попередніми періодами або з аналогічними підприємствами.

Також використовувалися методи групування, що дали змогу виділити різні категорії основних засобів і проаналізувати їх окремо. Табличні та динамічні ряди допомогли систематизувати отримані дані і забезпечили основу для прогнозування тенденцій у використанні основних засобів на підприємстві.

Джерела інформації. У даній дипломній роботі використані різноманітні джерела інформації, серед яких особливе місце посідають наукові статті як міжнародних, так і українських фахівців. Важливий внесок зробили роботи таких відомих вітчизняних дослідників, як Барабаш Н. С. Бойко Р. В., Воронко Р. М., Редченко К. І., Довжик О.О., Гапонюк А.І., Єфіменко Т. І., Каткова Н.В., Глущенко Г.В., Коблянська О.І., Круглік К.М. та інші. Ці дослідження висвітлюють різні аспекти обліку, аналізу та управління основними засобами,

що допомогло побудувати комплексну картину проблематики та вирішення завдань, поставлених у роботі.

Теоретичною та методологічною базою роботи є сучасні нормативно-правові акти України, що регулюють облік основних засобів, включаючи податкові аспекти, бухгалтерські стандарти та економічні механізми. Серед цих документів: Податковий кодекс України, Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні,” міжнародні стандарти фінансової звітності, а також різні накази та положення, що стосуються обліку та оцінки основних засобів. Ці документи встановлюють правові рамки, в межах яких здійснюється облік та управління основними засобами на підприємствах різних форм власності.

Для забезпечення актуальності аналізу були використані матеріали з фахових періодичних видань, які надають сучасні коментарі та аналітичні огляди щодо змін у законодавстві, методології обліку та податкових питань. Ці видання слугують важливим джерелом інформації про практичні аспекти впровадження нових стандартів та їх вплив на роботу підприємств.

Окремо слід відзначити використання фінансових звітів Філії за період 2021-2023 років, які стали важливим емпіричним джерелом для проведення аналізу стану основних засобів, ефективності їх використання та динаміки оновлення на конкретному підприємстві. Ці дані дозволили провести об’єктивну оцінку фінансової діяльності підприємства та розробити практичні рекомендації щодо поліпшення управління основними засобами.

Практичне значення отриманих результатів. Висновки та рекомендації, зроблені у ході дослідження, мають важливе практичне значення. Вони можуть бути використані для вдосконалення обліку та ефективного управління основними засобами не тільки у сфері роздрібної торгівлі, але й в інших галузях економіки, таких як виробництво, аграрний сектор, транспорт та енергетика. Впровадження запропонованих змін у практику дозволить підприємствам покращити контроль за використанням основних засобів, підвищити їхню економічну ефективність, а також оптимізувати податкове планування та фінансові процеси.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Економічна сутність і класифікація основних засобів

Наявність основних засобів є одним із визначальних факторів формування матеріально-технічної бази будь-якого підприємства, зокрема Філії лісового господарства. Основні засоби забезпечують можливість виконання виробничих завдань, підтримуючи безперервність процесів та ефективність діяльності. У наукових колах часто виникають дискусії щодо термінології, особливо в контексті порівняння понять “основні засоби” та “основні фонди.” Хоча на перший погляд ці терміни можуть здаватися взаємозамінними, вони мають різні акценти та інтерпретації, що іноді ускладнює їх застосування в практиці бухгалтерського обліку та управління.

Основні засоби зазвичай визначаються як матеріальні активи, що мають тривалий строк використання, беруть участь у декількох виробничих циклах і поступово передають свою вартість на виготовлену продукцію чи надані послуги через амортизацію. Вони є складовою необоротних активів підприємства, відрізняються своєю фізичною природою, вартістю та економічною значущістю для діяльності компанії. На відміну від оборотних активів, основні засоби не витрачаються повністю в одному циклі виробництва, а використовуються протягом тривалого періоду часу, забезпечуючи стабільну підтримку виробничого процесу.

З іншого боку, в економічній літературі часто використовують термін “основні фонди,” який підкреслює саме виробничу функцію активів. Основні фонди визначаються як засоби виробництва, що тривалий час експлуатуються для виготовлення продукції або надання послуг. Вони також частково передають свою вартість на готову продукцію через амортизаційні відрахування. Це трактування, хоча й близьке до терміну “основні засоби”, акцентує увагу на виробничій ролі активів, тоді як основні засоби більш широко охоплюють і інші аспекти їх використання на підприємстві, включаючи адміністративну та допоміжну функції.

Сучасні дослідження як українських, так і зарубіжних вчених вносять нові погляди на цю проблему, акцентуючи увагу на різних аспектах використання терміну “основні засоби” в контексті економічної діяльності. Вчені підкреслюють, що розбіжності в термінології можуть мати значний вплив на облік та управління активами, особливо в умовах швидких змін у законодавчій базі та вимог до фінансової звітності. Крім того, сучасне українське законодавство чітко регулює питання оцінки, амортизації та обліку основних засобів, що дозволяє підприємствам дотримуватись єдиних стандартів при формуванні фінансової звітності.

Таким чином, чітке розмежування понять “основні засоби” та “основні фонди” є необхідним для ефективного ведення бухгалтерського обліку та планування діяльності підприємства. Це сприяє кращому розумінню механізмів амортизації, відображення вартості активів у балансі та, як наслідок, забезпечує більш точне планування фінансових результатів. Крім того, правильне використання термінології сприяє узгодженню внутрішніх процесів з вимогами зовнішніх користувачів фінансової інформації, таких як податкові органи, інвестори та кредитори.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття “основні засоби”

Автор підходу	Визначення
1	2
Коблянська О.І., Круглік К.М. [29]	Основні засоби – це частина майна, використовувана як засоби праці при виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг або для управління організацією протягом періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайний операційний цикл, якщо він перевищує 12 місяців.
Барабаш Н.С. [17]	Основні засоби є сукупністю матеріально-речових об'єктів і цінностей, що діють в незмінній натуральній формі протягом тривалого періоду. Це засоби, що створюють матеріально-технічну основу і умови виробничо-господарської діяльності підприємства.
Велика Я.С. [20]	Основні засоби – засоби праці виробничого та невиробничого призначення. Характерною особливістю основних засобів є участь в процесі виробництва тривалий час, протягом багатьох циклів, при збереженні основних властивостей і первинної форми, при цьому поступове зношування і їх вартість переноситься на продукцію, що виготовляється.

Продовження табл. 1.1

1	2
Вовк О.М. [21]	Основні засоби – сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на заново створений продукт частинами в міру їх зношення.
Горбань С.Ю. [23]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік).
Єлісєєва О.К., Яресько А.М. [25]	Основні засоби – це термін бухгалтерського обліку, синонім економічного поняття «необоротні матеріальні активи» (засоби виробництва, матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі діяльності або для здійснення адміністративних і соціальних функцій, що використовуються протягом тривалого періоду і поступово переносять свою вартість на продукцію у міру зношення); матеріальні цінності, що споживається у виробничому процесі, тобто фізичний капітал.
Задніпровський О.Г. Мартинів І.К. [27]	Основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється
Каткова Н.В., Глуценко Г.В. [28]	Основний засіб – необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності
Коваленко О.В., Громова І.В. [30]	Основні засоби – це частина майна, яка виступає у ролі коштів праці при виробництві продукції, виконанні робіт чи наданні послуг або для управління організацією на протязі періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців
Кодацька Н.О., Сергєєва С.В.[31]	Основні засоби підприємства, установи – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері
Кухта К.О., Орошан Т.А. [35]	Основні засоби – це засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу
Лютова Г.М., Атамась О.М. [36]	Основні засоби – це матеріальні активи з очікуваним терміном корисного використання більш ніж один рік (або на протязі операційного циклу, якщо він більше ніж рік), які підприємство утримує в цілях: використання під час виробництва або поставки товарів, надання послуг, надання в оренду іншим особам; виконання адміністративних та соціальних функцій

Продовження табл. 1.1

1	2
Следь О.М. [43]	Основні засоби – це засоби праці у формі матеріальних активів, які утримує підприємство з метою використання у виробничому процесі або здійсненні адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання яких становить більше ніж один рік, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, вартість яких є не меншою від законодавчо встановленого розміру та поступово переноситься в міру фізичного спрацювання та (або) морального старіння на вартість готової продукції проведенням амортизаційних відрахувань
Савицька Г.В. [42]	Основні засоби – це частина засобів виробництва, які діють у процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають при цьому впродовж усього періоду натурально-речовинну форму і переносять свою вартість на продукцію частинами у міру зносу у вигляді амортизаційних відрахувань
Феофанова І., Антонова О. [46]	Основні засоби – це вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення чи соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року, чи визначається межами операційного циклу понад один рік, вартість яких зменшується в процесі використання
Чернелевський Л.М. [47]	Основні засоби – це активи з терміном корисного використання більше одного року, які використовуються на підприємствах у декількох операційних циклах з метою отримання економічної вигоди, не втрачаючи при цьому матеріально-речової форми, та переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань

Основні засоби відіграють центральну роль у системі бухгалтерського обліку підприємств, оскільки вони формують значну частину активів, зокрема у структурі активів Філії “Львівське лісове господарство”. Від їх ефективного управління залежить не лише фінансовий стан підприємства, але й його здатність до виконання виробничих, адміністративних та соціально-культурних функцій. Належний бухгалтерський облік основних засобів дозволяє отримувати точну інформацію про їх стан, забезпеченість та амортизацію, що є важливою умовою для оптимізації використання матеріальних ресурсів і уникнення можливих проблем у процесі експлуатації.

Одним із ключових завдань бухгалтерського обліку є надання керівництву повної та достовірної інформації про основні засоби для прийняття управлінських рішень. Це включає як оцінку вартості активів, так і їх облік у процесі виробництва, постачання товарів, надання послуг або оренди, а також

для виконання адміністративних завдань. Відповідно до національних та міжнародних стандартів, облік основних засобів повинен бути прозорим та відповідати законодавчим нормам.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” (П(с)БО 7), основні засоби визначаються як матеріальні активи, які обліковуються на балансі підприємства і використовуються у процесі виробничої діяльності, постачання товарів, надання послуг, оренди або виконання адміністративних і соціально-культурних функцій. Однією з ключових вимог до таких активів є їх тривалий термін використання – більше одного року або операційного циклу, що також зазначено у нормативних документах [10].

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 “Основні засоби” пропонує схоже визначення. За цим стандартом, основні засоби – це матеріальні активи, які використовуються для виробництва, надання послуг, оренди або адміністративних цілей і мають строк корисного використання більше одного року. Цей підхід також акцентує увагу на довгостроковій корисності активів та їх поступовому зношенні у процесі експлуатації.

Важливі положення щодо основних засобів містить і Податковий кодекс України. Згідно з цим нормативним документом, основні засоби охоплюють широкий спектр матеріальних активів, включаючи корисні копалини, капітальні інвестиції, інфраструктурні об’єкти, такі як автомобільні шляхи, а також бібліотечні та архівні фонди, що використовуються у виробничому процесі. Вартісний поріг для класифікації активу як основного засобу складає 20 000 грн, а строк експлуатації – більше одного року або операційного циклу, якщо він триває довше. Вартість таких активів зменшується внаслідок фізичного і морального зношення, що також враховується в процесі бухгалтерського обліку [1].

Таким чином, розуміння основних засобів і їх облік регулюється як на національному, так і міжнародному рівні. Це забезпечує уніфікований підхід до їх використання, амортизації та зношення, що дозволяє підприємствам, таким як Філія “Львівське лісове господарство”, ефективно планувати та управляти

своїми активами для досягнення максимальної продуктивності та довготривалої стійкості в умовах ринкової економіки.

Таблиця 1.2

Інтерпретація поняття “основні засоби ” у законодавстві України

Автор, джерело	Визначення
1	2
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від [10]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
Податковий кодекс України [1]	Основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 грн., невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 грн. і поступово зменшується у зв’язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби»	Основні засоби – це матеріальні об’єкти, що їх: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду
Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі» від 12.10.2010 р. № 1202	Основні засоби – матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб’єкта бухгалтерського обліку в державному секторі або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року
Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» від 20.12.2005 р. № 480[4]	Основні засоби – матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг (оренду) іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально- культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)

Продовження таблиці 1.2

1	2
Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації «Про затвердження Державного класифікатора України «Класифікація основних фондів» від 19.08.1997 р. № 507 [6]	Основні засоби – це матеріальні цінності, експлуатаційний період і вартість яких відповідно перевищують один календарний рік та 15 неоподаткованих мінімумів доходів громадян
Господарський кодекс України [2]	Основними фондами виробничого і невиробничого призначення є будинки, споруди, машини та устаткування, обладнання, інструмент, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар та інше майно тривалого використання, що віднесено законодавством до основних фондів

Під терміном “об’єкт основних засобів” розуміється спеціально створений актив, який включає всі необхідні елементи для забезпечення його нормальної експлуатації. У певних випадках об’єкт може бути представлений як самостійна конструкція, що функціонує ізольовано від інших активів і призначена для виконання специфічної функції. Наприклад, це може бути одинична машина або устаткування, яке виконує визначену технологічну операцію.

У інших ситуаціях об’єкт основних засобів може виступати в ролі цілісного майнового комплексу, що складається з конструктивно пов’язаних елементів. Цей комплекс може містити кілька об’єктів, які доповнюють один одного або здатні взаємно замінюватися. Це означає, що кожен з таких об’єктів може функціонувати як окрема одиниця, виконуючи свої специфічні функції, але при цьому вони працюють в тісній взаємодії з іншими елементами комплексу.

Важливість розуміння цієї концепції полягає в тому, що вона допомагає у класифікації основних засобів для бухгалтерського обліку. Класифікація може варіюватися відповідно до різних нормативно-правових актів, таких як Податковий кодекс України та План рахунків бухгалтерського обліку. Для детального порівняння різних підходів до класифікації основних засобів було

проведено відповідне дослідження, результати якого наведені у таблиці 1.3. Ця таблиця ілюструє відмінності та спільні риси в трактуванні основних засобів, що допомагає забезпечити точність і узгодженість у бухгалтерському обліку та звітності.

Таблиця 1.3

Групи основних засобів та інших необоротних матеріальних активів

Відповідно до п. 145.1 статті 145 ПКУ[1]	МДСКВ	Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку підприємств і організацій		
Назва групи		Код субрахунку	Назва групи	МДСКВ
		Рахунок 10 “Основні засоби”		
1. Земельні ділянки	-	101	Земельні ділянки	-
2.Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов’язані із будівництвом	15	102	Капітальні витрати на поліпшення земель	Необмежений
3. Будівлі, споруди, передавальні пристрої	20 15 10	103	Будинки та споруди	Необмежений
4. Машини та обладнання з них: група обчислювальної техніки та зв’язку	5 2	104	Машини та обладнання	Необмежений
5. Транспортні засоби	5	105	Транспортні засоби	-
6. Інструменти, прилади, інвентар	4	106	Інструменти, прилади, інвентар	Необмежений
7. Тварини	6	107	Тварини	-
8. Багаторічні насадження	10	108	Багаторічні насадження	-
9. Інші основні засоби	12	109	Інші основні засоби	-
Рахунок 11 “Інші необоротні матеріальні активи”				
10. Бібліотечні фонди	-	111	Бібліотечні фонди	-
11. Малоцінні необоротні матеріальні активи	-	112	Малоцінні необоротні матеріальні активи	Необмежений
12. Тимчасові (нетитульні) споруди	5	113	Тимчасові (нетитульні) споруди	Необмежений
13. Природні ресурси	-	114	Природні ресурси	-
14. Інвентарна тара	6	115	Інвентарна тара	-
15. Предмет прокату	6	116	Предмет прокату	-
16. Довгострокові біологічні активи		117	Інші необоротні матеріальні активи	Необмежений
Для цілей бухгалтерського обліку на субрахунку 100 Плану рахунків відображається інвестиційна нерухомість.				

Класифікація основних засобів є важливим інструментом для систематизації і правильного відображення цих активів у бухгалтерському обліку. Вона охоплює кілька ключових критеріїв, які допомагають розподілити основні засоби за різними категоріями залежно від їхнього функціонального призначення (рис.1.1), галузевої приналежності (рис.1.2), матеріального складу, а також за натуральними і фізичними характеристиками.

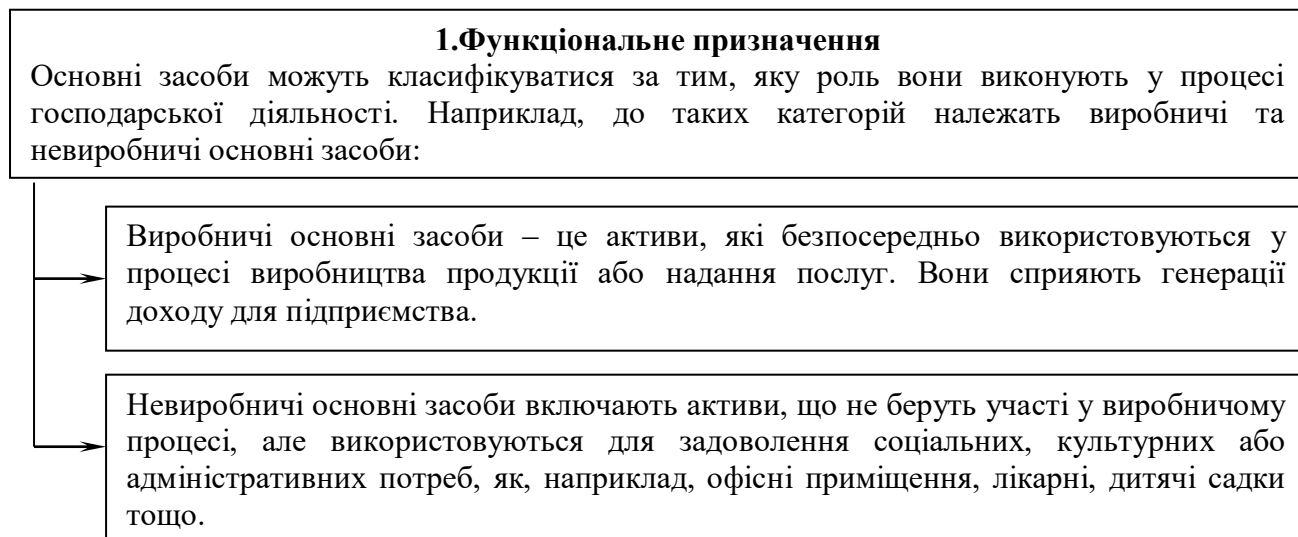

Рис. 1.1. Класифікація ОЗ у відповідності до їх функціонального призначення.

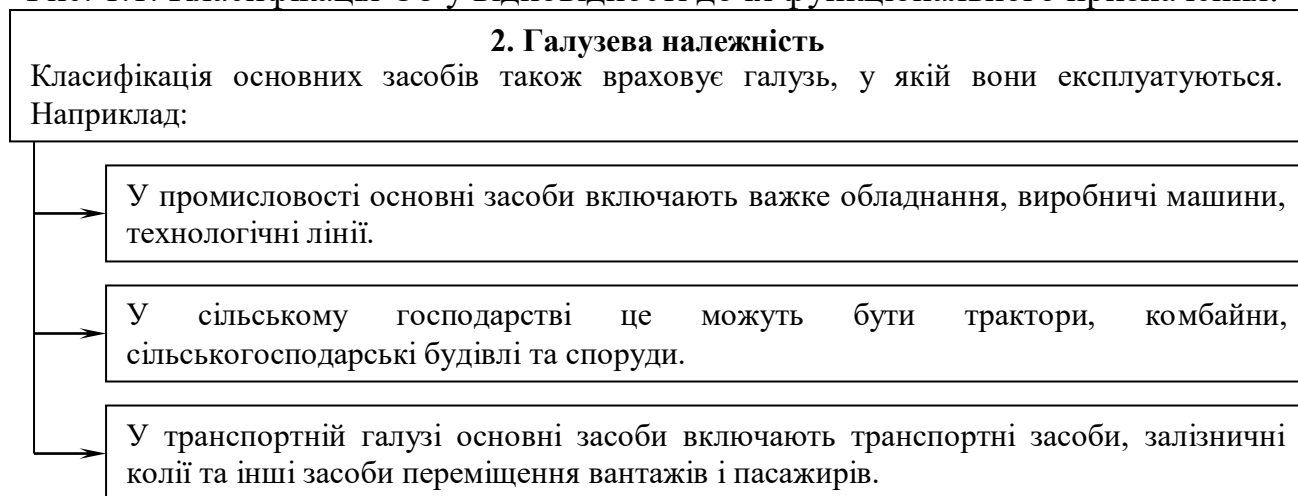

Рис. 1.2. Класифікація ОЗ у відповідності до їх галузевої належності.

Тривалість використання. Важливим аспектом класифікації основних засобів є також їхня тривалість використання. Основні засоби мають довготривалий період служби, зазвичай більше одного року, і їхня вартість поступово переноситься на продукцію або послуги через процес амортизації. Облік амортизації є ключовим елементом в управлінні цими активами, оскільки це дозволяє точно визначати їхній залишковий ресурс і відповідну вартість у часі.

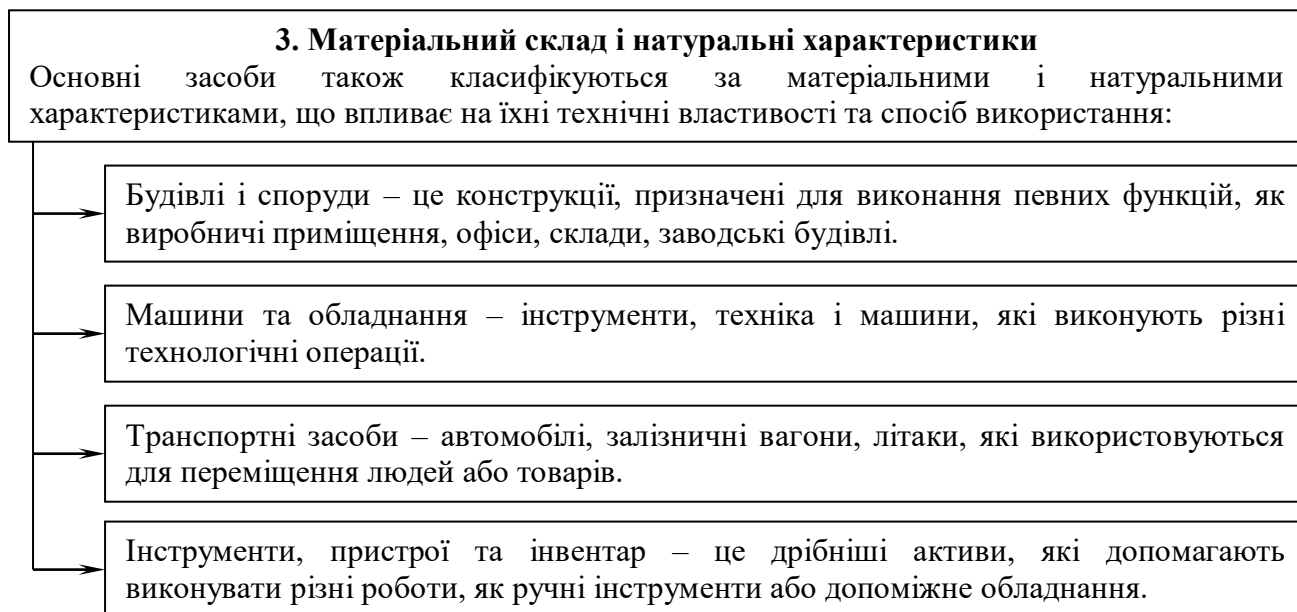

Рис. 1.3. Класифікація основних засобів за їх матеріальним складом і натуральними характеристиками.

Основні засоби (ОЗ) з часом втрачають свої корисні властивості внаслідок фізичного та морального зносу, що є природним процесом їх експлуатації. Цей процес називається амортизацією і безпосередньо пов'язаний з поступовим зношенням ОЗ, під час якого їхня вартість переноситься на вартість виготовленої продукції або наданих послуг.

Знос основних засобів поділяється на два основних типи: фізичний та моральний. Фізичний знос – це поступова втрата технічних характеристик і вартості активів через їх зношування в процесі використання. Він залежить від багатьох чинників, зокрема від умов експлуатації, технологічних процесів, якості технічного обслуговування, рівня кваліфікації працівників, а також від інтенсивності роботи та зовнішніх факторів, таких як кліматичні умови.

Моральний знос виникає, коли з'являються нові, більш продуктивні або економічно вигідні машини та обладнання. У такому випадку, навіть якщо фізичний стан об'єкта є задовільним, його функціональні можливості можуть поступатися новим технологіям, що робить доцільним заміну старих засобів виробництва на більш сучасні.

Амортизація буває двох видів: повна і часткова. Повна амортизація передбачає повну заміну зношених основних засобів новими через інвестиції або придбання нових активів. Часткова амортизація допускає відновлення

основних засобів шляхом капітального ремонту, що дозволяє продовжити їх термін експлуатації.

Якщо ж підприємство не оновлює свої застарілі виробничі потужності, це може призвести до збільшення витрат на виробництво і погіршення якості продукції порівняно з тією, яка виробляється на новому обладнанні.

Відновлення основних засобів можна здійснювати через просте або розширене відтворення. Просте відтворення означає заміну або ремонт активів у тому обсязі, в якому вони були зношені, наприклад, через заміну окремих частин або придбання нових активів. Розширене відтворення передбачає збільшення кількості основних засобів, поліпшення їхніх характеристик або придбання нових об'єктів. Це може включати нове будівництво, модернізацію обладнання, реконструкцію підприємств тощо.

Під терміном ремонт основних засобів розуміється усунення пошкоджень, дефектів і несправностей для подальшого використання. Ремонт може бути трьох видів: повсякденний, середній і капітальний. Повсякденний ремонт охоплює незначні виправлення, як заміна дрібних деталей або усунення незначних несправностей. Капітальний ремонт передбачає глибше втручання, включаючи повну розбірку об'єкта, заміну зношених частин і вузлів для відновлення його первісних характеристик і ефективності.

1.2 Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку основних засобів

Згідно з чинною нормативно-правовою базою, принципи, що регулюють організацію та ведення бухгалтерського обліку, а також складання фінансової звітності, застосовуються до всіх юридичних осіб незалежно від їхньої організаційно-правової форми та форми власності. Ці ж принципи діють і для іноземних суб'єктів господарювання, на яких покладено обов'язок вести бухгалтерський облік та надавати фінансову звітність відповідно до законодавства.

У Філії “Львівське лісове господарство” всі накази, видані керівником або головним бухгалтером, повинні відповідати вимогам законодавства, нормативних актів, інструкцій та інших регламентованих документів. Це означає, що законодавча база та нормативи відіграють вирішальну роль у забезпеченні правильного ведення обліку основних засобів.

Для належної організації бухгалтерського обліку основних засобів рекомендується використовувати відповідні законодавчі та нормативні акти, опис яких наведено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Характеристика нормативно-правової бази з обліку і аудиту вибуття основних засобів

№	Назва нормативного документу	Ким і коли затверджений	Коротка характеристика змісту норм. документу
1	2	3	4
1	Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [15]	Наказ Міністерства фінансів України 02.09.2014р № 879	Визначає порядок організації та проведення інвентаризації запасів, контроль за їхньою цілісністю, встановлення розмірів нестач і пошкоджень, а також відповідальних за збитки осіб.
2	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [3]	21.12.2017р. № 258-VIII	Встановлює правові основи аудиторської діяльності в Україні, спрямовані на формування системи незалежного фінансового контролю.
3	Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку» План рахунків бухгалтерського обліку та інструкції [9]	Наказ Міністерства фінансів України №291 від 30.11. 1999 р.	Регулює призначення і ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення даних за методом подвійного запису про рух активів, капіталу, зобов'язань і фінансово-господарську діяльність підприємств, організацій та інших юридичних осіб. Застосовується всіма підприємствами та організаціями, за винятком банків і бюджетних установ.
4	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» [14]	Наказ Міністерства фінансів України №817 від 24.12.2004 р.	Визначає підходи до формування у бухгалтерському обліку інформації про зменшення корисності активів і їх відображення у фінансовій звітності.
5	Податковий кодекс України [1]	№2755-VI ВР від 02.12. 2010 р.	Встановлює повний перелік податків і зборів в Україні, а також порядок їх адміністрування, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів і їхніх посадових осіб під час податкового контролю, і відповідальність за порушення податкового законодавства.

Продовження табл. 1.4

1	2	3	4
6	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [10]	Наказ Міністерства фінансів України №92 від 27.04.2000 р.	Визначає методологічні основи для формування інформації у бухгалтерському обліку щодо основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та незавершених капітальних інвестицій у необоротні матеріальні активи, а також порядок розкриття цієї інформації у фінансовій звітності.
7	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4]	№996-XIV ВР від 16.07.1999 р.	Регулює правові аспекти організації бухгалтерського обліку та складання звітності. Закон стосується всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства, незалежно від їхньої форми власності та організаційно-правової структури.
8	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [13]	Наказ Міністерства фінансів України №73 від 07.02. 2013 р.	Визначає цілі, склад, та принципи підготовки фінансової звітності, а також вимоги до визнання і розкриття її елементів. Норми цього акту застосовуються до фінансової та консолідованої звітності юридичних осіб усіх форм власності, що зобов'язані подавати звітність згідно з чинним законодавством.
9	Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових первинних документів з обліку основних засобів» [16]	Наказ Міністерства статистики України №352 від 29.12.1995 р.	Містить перелік і форму типових первинних документів, які можуть використовуватися підприємствами для обліку основних засобів.
10	Наказ Мінфіну України «Про кореспонденцію рахунків» [7]	Наказ Міністерства фінансів №143 від 28.03. 2001 р.	Визначає типові бухгалтерські проведення, пов'язані з обліком надходження, вибуття та виробництва виробничих запасів.
11	Господарський кодекс України [2]	№ 436-IV ВР від 16.01.2003	Відповідно до Конституції України, встановлюються правові засади господарської діяльності, що ґрунтуються на різноманітності суб'єктів господарювання з різними формами власності.
12	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [11]	Наказ Міністерства фінансів України №181 від 28.07.2000 р.	Регулює методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності.
13	Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку [8]	Наказ Міністерства фінансів №356 від 29.12.2000 р.	Надає методичні рекомендації щодо застосування регістрів бухгалтерського обліку для обліку виробничих запасів.

На рис. 1.4 представлена структура П(С)БО 7 “Основні засоби”, що визначає методологію ведення бухгалтерського обліку та відображення основних засобів у фінансовій звітності.

“Закон України про бухгалтерський облік та фінансову звітність” [4], є документом який стосується всіх юридичних осіб і зарубіжних суб’єктів господарювання, зобов’язаних вести облік і подавати звітність.

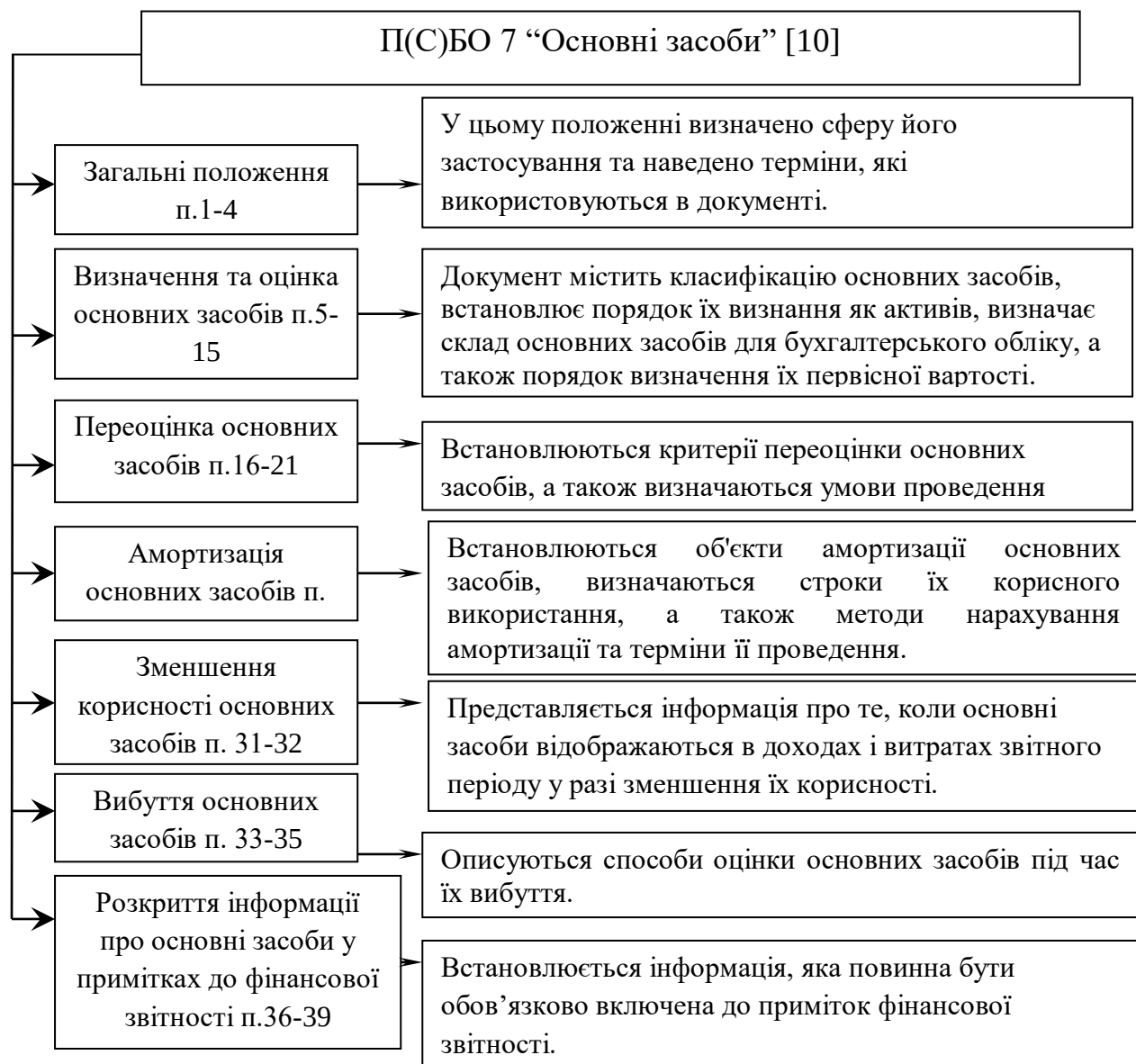

Рис. 1.4. П(С)БО 7 “Основні засоби”

У табл. 1.5. буде представлений порівняльний аналіз національних і міжнародних стандартів обліку основних засобів.

Таблиця 1.5

Порівняльний аналіз міжнародних та національних стандартів з обліку ОЗ

П(С)БО 7	М(С)БО 16
1	2
Групи основних засобів	
Споруди та передавальні пристрої, транспортні засоби, машини та обладнання, багаторічні насадження, інструменти, прилад та інвентар (меблі), капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом, земельні ділянки, інші основні засоби, бібліотечні фонди, тимчасові (нетитульні) споруди, малоцінні необоротні матеріальні активи, інші необоротні матеріальні активи, природні ресурси, інвентарна тара, предмети прокату.	Офісне обладнання; автомобілі; меблі та приладдя; літаки; земля; машини та обладнання; кораблі; земля та будівлі.
Елементи первісної вартості (оцінка на дату визнання)	
Визначення первісної вартості є недостатньо деталізованим, що може призвести до включення до неї всієї суми очікуваних витрат на демонтаж, а не лише їхньої теперішньої вартості.	До первісної вартості об'єкта потрібно включати лише теперішню вартість очікуваних витрат на демонтаж, а не всю їхню суму. Щороку необхідно переглядати цю суму забезпечення, і її збільшення слід відносити до витрат на позики (фінансові витрати), а не до первісної вартості об'єкта.
Формування первісної вартості основних засобів	
– придбання в кредит	
Витрати на сплату відсотків за кредит не входять до первісної вартості об'єкта.	Якщо об'єкт отримується за рахунок залучених кредитів, облік витрат на сплату відсотків проводиться відповідно до МСБО 23 «Витрати на позики». Це залежить від того, чи є об'єкт кваліфікованим активом, а також від умов і обставин сплати цих відсотків.
– обмін або не грошові операції	
Справедлива вартість основних засобів на дату їх отримання (при обміні на неподібний об'єкт) визначається на основі ринкової оцінки. Якщо залишкова вартість переданого основного засобу (при обміні на подібний об'єкт) перевищує справедливую вартість отриманого активу, то визнається справедлива вартість, а різниця відноситься до витрат звітного періоду.	Собівартість основних засобів оцінюється за справедливою вартістю, якщо обмінна операція має комерційну сутність і можна достовірно визначити справедливую вартість отриманого або відданого активу. Якщо ж об'єкт, що придбавається, не може бути оцінений за справедливою вартістю, його собівартість визначається на основі балансової вартості відданого активу.
– за рахунок грантів	
При первісному визнанні активів, придбаних за рахунок урядових грантів або коштів цільового фінансування, забороняється зменшувати вартість цих об'єктів на суму отриманих коштів. Це означає, що при обліку таких активів їх первісна вартість має залишатися незмінною, і жодні фінансові внески чи субсидії, отримані від уряду, не можуть бути використані для зменшення вартості активів.	Балансова вартість об'єкта основних засобів може бути знижена на суму отриманих державних грантів, якщо ці кошти були безпосередньо пов'язані з придбанням цього конкретного активу, як зазначено в пункті 28 відповідних стандартів. Це означає, що коли підприємство отримує державне фінансування для закупівлі основних засобів, йому дозволяється зменшити первісну вартість цих активів на суму отриманого гранту. Облік таких грантів регулюється Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (МСБО) 20, який встановлює основні принципи та правила ведення бухгалтерського обліку державних грантів.

Продовження табл. 1.5

1	2
– за рахунок пайових інструментів	
У національному бухгалтерському обліку відсутні детальні методики, що регламентують облік операцій, пов'язаних із пайовими інструментами або їхньою вартістю. Це створює певні труднощі для підприємств, які бажають правильно відобразити такі операції у своїй фінансовій звітності. Відповідно до чинного законодавства, розрахунки, що здійснюються з використанням пайових інструментів, а також облік їхньої вартості, розглядаються лише в контексті виплат працівникам.	У випадку, коли компанія придбаває активи, розраховуючися пайовими інструментами, ця операція в бухгалтерському обліку відображається шляхом дебетування рахунка, що відповідає отриманим активам, та кредитування рахунка акціонерного капіталу. З іншого боку, якщо компанія здійснює оплату за активи грошовими коштами, при цьому сума грошових коштів дорівнює вартості запропонованих пайових інструментів, операція відображається аналогічно. У цьому випадку дебетується рахунок відповідних активів, що свідчить про їхнє надходження, але кредитується рахунок зобов'язань.
– як внесок до статутного капіталу	
Справедлива вартість об'єктів основних засобів, узгоджена засновниками або учасниками підприємства.	Не передбачено
Відображення в обліку переоцінки основних засобів	
Підприємство має можливість проводити переоцінку об'єктів основних засобів, оскільки стандарт передбачає лише одну модель для цього процесу.	Стандарт надає підприємству можливість вибору однієї з двох моделей оцінки основних засобів після їх первісного визнання: модель собівартості або модель переоцінки для відображення в обліку.
Другий метод не передбачений; можливе використання лише першого методу коригування накопиченого зносу, який є пропорційним.	Існує два методи перерахунку суми зносу: а) пропорційний перерахунок накопиченого зносу відповідно до зміни валової вартості активу; б) виключення суми зносу з валової вартості активу.
Податковий кодекс України вніс зміни до П(С)БО 7, а саме, необхідно використовувати “індексацію” вартості основних засобів залежно від офіційного рівня інфляції.	Вказана норма є суто податковою, і, звичайно, не застосовується.
Періодичність перегляду ліквідаційної вартості об'єкта	
Така норма як чітка вказівка відсутня.	Передбачено, що ліквідаційну вартість та термін корисної експлуатації об'єкта необхідно переглядати, принаймні, на кінець кожного фінансового року.
	Вказано, що зміни ліквідаційної вартості та терміну корисного використання об'єкта основних засобів відображається як зміна облікових оцінок (а не облікової політики).
Облік амортизації основних засобів	
– ремонт (поліпшення) основного засобу	
Амортизація подібних активів не припиняється на період реконструкції, ремонту чи модернізації	Ремонт або ж будь-яке технічне обслуговування активу не відміняє необхідності амортизації такого основного засобу
– методи амортизації	
Рекомендовано наступні п'ять методів нарахування амортизації: прямолінійний; зменшення залишкової вартості;	Методи нарахування амортизації: прямолінійний метод; метод зменшення залишку; метод суми одиниць продукції.

Продовження табл. 1.5

– 1	2
прискороного зменшення залишкової вартості; кумулятивний; виробничий	В стандарті вказано, що перелік методів амортизації не є вичерпним.
– амортизація землі	
Вартість землі (земельних ділянок) не амортизується	У деяких випадках сама земля може мати обмежений термін корисної експлуатації, тоді її амортизують методом, який відображає вигоди, що мають бути отримані від неї

На підставі вивчених матеріалів можна зробити ряд важливих висновків. Аналіз міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку, зокрема МСБО 16 та П(С)БО 7, виявив наявність суттєвих відмінностей у підходах до обліку основних засобів. Ці відмінності проявляються в термінології, структурі класифікації основних засобів, методах амортизації, а також у підходах до визначення первісної вартості та відображення даних у фінансовій звітності. Такі розбіжності створюють труднощі уніфікації П(С)БО 7 з міжнародними стандартами, що призводить до потреби в корекціях, удосконаленнях і доповненнях. Гармонізація національних стандартів з міжнародними є важливим кроком для підвищення якості організації бухгалтерського обліку в Україні та його відповідності міжнародним вимогам.

Окрім цього, аналіз нормативно-правової бази, яка стосується обліку основних засобів, показав наявність значної кількості нормативних актів, що регулюють різні аспекти цього процесу. Ці акти мають як обов'язковий, так і рекомендаційний характер, охоплюючи як загальні положення, так і специфічні вимоги для окремих галузей чи ситуацій. Слід зазначити, що міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку суттєво впливають на формування нормативного середовища, що регулює облік основних засобів. Саме вони визначають правила ведення обліку та складання фінансової звітності, формуючи основу для інтеграції України в міжнародний економічний простір.

Висновки до розділу 1

1. Поняття “об’єкт основних засобів” охоплює широкий спектр матеріальних елементів, які використовуються для забезпечення діяльності підприємства або організації. Це можуть бути індивідуальні об’єкти, такі як машини, обладнання або будівлі, призначені для виконання певних функцій у виробничому процесі чи в управлінні підприємством. У деяких випадках такий об’єкт може виступати як автономна одиниця, яка повністю забезпечена необхідними пристроями для самостійної роботи. Проте в інших ситуаціях це може бути цілісний майновий комплекс, що включає в себе кілька пов’язаних елементів, які працюють разом. Наприклад, комплекс будівель, обладнання та інфраструктури, які взаємодіють і утворюють єдиний функціональний блок. Важливо, що кожен з елементів такого комплексу може працювати окремо або разом з іншими елементами, залежно від потреб експлуатації.

2. Аналізуючи положення Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (МСБО) 16 “Основні засоби” та національного стандарту П(С)БО 7 “Основні засоби”, можна відзначити, що існують помітні розбіжності між цими стандартами. Перш за все, відмінності спостерігаються у термінології, що використовується для опису основних засобів та їх класифікації. МСБО 16 пропонує ширший підхід до групування основних засобів, тоді як П(С)БО 7 більш детально структурує класи основних засобів для цілей бухгалтерського обліку в Україні. Окрім цього, у різних стандартах застосовуються різні методи обліку амортизації. У МСБО 16 допускається використання кількох підходів до амортизації в залежності від типу активу, тоді як П(С)БО 7 визначає більш обмежені правила для розрахунку зносу основних засобів.

3. Ще однією суттєвою розбіжністю є порядок формування первісної вартості основних засобів та облік додаткових витрат, пов’язаних з їх придбанням або поліпшенням. МСБО 16 передбачає більш гнучкий підхід до включення витрат, що може вплинути на оцінку активів на балансі. У фінансовій звітності національні стандарти та міжнародні стандарти також по-

різному відображають інформацію про основні засоби, що може викликати труднощі при порівнянні фінансових даних підприємств, які використовують різні стандарти обліку.

Ці розбіжності свідчать про певні проблеми з уніфікацією П(С)БО 7 із МСБО 16, що потребує подальшої адаптації українських стандартів до міжнародних практик. Для цього необхідно ввести додаткові корективи, зміни і доповнення до національних стандартів з метою гармонізації з міжнародними вимогами. Така уніфікація дозволить покращити організацію бухгалтерського обліку в Україні, зробить його більш прозорим і зрозумілим для іноземних інвесторів, а також сприятиме інтеграції українських компаній у глобальну економічну систему.

4. Важливо також відзначити, що наявність значної кількості нормативно-правових актів, що регулюють облік основних засобів, може створювати певні труднощі для підприємств. Як міжнародні, так і національні стандарти відіграють важливу роль у формуванні законодавства, яке регламентує облік основних засобів, але різноманітність вимог та їх часті зміни можуть ускладнювати процес ведення обліку. Це особливо актуально для компаній, що працюють у декількох юрисдикціях або здійснюють значні операції з іноземними партнерами, де необхідно враховувати вимоги як національних, так і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ І АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ФІЛІЯ “ЛЬВІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО”

2.1 Фінансово-економічна характеристика Філія “Львівське лісове господарство” та його природоохоронної діяльності

Філія “Львівське лісове господарство” ДСГП “Ліси України” знаходиться в центральній частині Львівської області та охоплює чотири адміністративні райони: Львівський, Червоноградський, Стрийський і Яворівський. На території підприємства діють 22 лісництва, серед яких: Товщівське, Суходільське, Старосільське, Соснівське, Свірзьке, Романівське, Перемишлянське, Низівське, Любельське, Липниківське, Лапаївське, Красівське, Короснянське, Зіболківське, Завадівське, Винниківське, Великомоствівське, Великолюбінське, В’язівське, Бутинське, Брюховицьке, Борщовицьке.

Природно-заповідний фонд філії становить 21% від загальної площі і включає низку об’єктів природоохоронного значення: 7 лісових заказників місцевого рівня (Чортова скеля, Львівський, Бутинський, Любінський, Винниківський, Завадівський, Глухівський), 4 ландшафтні заказники місцевого значення (Липниківський, Свірзький, Климова дебра, Романівський), 2 природні пам’ятки (Винниківський дендропарк, Жовківська), 1 пам’ятка садово-паркового мистецтва (Басівський дендропарк), частина регіонального ландшафтного парку “Стільське горбогір’я,” 1 ботанічна пам’ятка природи (Магнолія Кобус), 6 ботанічних пам’яток місцевого значення (дендропарки Під Гараєм Дуби Лянга, В’язівський, Дуби Рекленця, Дуби Зіболки, Дуби Кулича) та 4 заповідні урочища (Журі Майдан, Борове, Великомоствівське).

Основною діяльністю філії “Львівське лісове господарство” є вирощування високопродуктивних стійких насаджень, з акцентом на покращення рекреаційних, природоохоронних і захисних функцій лісів. Ліси, які знаходяться під управлінням філії, виконують важливу екологічну та

соціально-економічну роль. Вони належать до категорій експлуатаційних та рекреаційно-оздоровчих лісів, які відповідають за забезпечення суспільних потреб у лісових ресурсах. Ці ліси також відіграють важливу роль у наданні рекреаційних, санітарно-гігієнічних, оздоровчих та естетичних послуг для населення. Важливою є і природоохоронна, наукова та історико-культурна цінність лісів, що знаходяться поблизу великих населених пунктів.

Поділ лісів за категоріями відповідає як господарському призначенню, так і природним та економічним умовам району розташування філії. Такий поділ також узгоджується з вимогами сучасного природоохоронного законодавства і сприяє збереженню природних ландшафтів, охороні навколишнього середовища та підтримці ділянок із реліктовими, ендемічними видами рослин і рідкісними видами тварин, що мають високу екологічну цінність.

Горизонтальний аналіз фінансового стану підприємства передбачає порівняння статей фінансової звітності за поточний рік з відповідними показниками попередніх років. У даному випадку проводиться оцінка змін за період з 2021 до 2023 року, що дозволяє простежити динаміку розвитку підприємства та визначити тенденції змін у його фінансовому стані. Порівняння проводиться на основі балансу підприємства, де аналізуються ключові статті, такі як активи, пасиви, капітал та зобов'язання.

В таблиці 2.1 наведені результати проведеного горизонтального аналізу балансу Філії за 2021-2023 роки. У цій таблиці відображено, як змінювались ключові показники фінансового стану підприємства протягом аналізованого періоду, що дозволяє отримати чітке уявлення про фінансові процеси та їхню динаміку. Це дає можливість не лише визначити темпи зростання або приросту показників, але й виявити причини таких змін, що може стати основою для розробки подальших стратегічних рішень та коректив у діяльності підприємства.

Результати горизонтального аналізу балансу Філія наведено в таблиці 2.1 для аналізованого періоду.

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз Звіту про фінансовий стан
Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-23 роки.

Показники	Код рядка	Сума (тис. грн.) станом на кінець року			Відх.2023 – 2021 (+,-)	
		2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абс. відх.	Відн.,%
Актив	X	X	X	X	X	X
I. Необоротні активи	X	X	X	X	X	X
Нематеріальні активи	1000	-	2157	2356	+2356	-
первісна вартість	1001	21	2202	2430	+2409	11 571,43
накопичена амортизація	1002	21	45	74,8	+53,8	356,19
Незавершені кап. інвестиції	1005	-	8961	14745	+14745	-
Основні засоби	1010	3376	19592	14318,6	+10942,6	424,13
первісна вартість	1011	8762	58062	55604,2	+46842,2	634,61
знос	1012	5386	38470	41285,6	+35899,6	766,54
Усього за розділом I	1095	3376	30710	31419,6	+28043,6	930,68
II. Оборотні активи	X	X	X	X	X	X
Запаси	1100	1889	11764	23465,1	+21576,1	1 242,20
- вироб. запаси	1101	384	2714	3160,1	+2776,1	822,94
- не завершене виробництво	1102	410	2563	-	-410	-
- готова продукція	1103	1095	6487	20305	+19210	1 854,34
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1455	7741	7491,6	+6036,6	514,89
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	X	X	X	X	X
з бюджетом	1135	29	425	880,7	+851,7	3 036,90
у тому числі з податку на прибуток	1136	13	369	128,1	+115,1	985,38
дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-	725,4	+725,4	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	295	247	2004	+1709	679,32
Гроші та їх еквіваленти	1165	2193	253	462,9	-1730,1	21,11
- рахунки в банках	1167	2193	253	462,9	-1730,1	21,11
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	2,6	+2,6	-
Інші оборотні активи	1190	-	5402	4795,6	+4795,6	-
Усього за розділом II	1195	5861	25832	39827,9	+33966,9	679,54
Баланс	1300	9237	56542	71247,5	+62010,5	771,33
Пасив	X	X	X	X	X	X
I. Власний капітал	X	X	X	X	X	X
Зареєстр. капітал	1400	3636	6639	6638,8	+3002,8	182,59
Додатковий капітал	1410	1784	7293	7796,3	+6012,3	437,01
Всього за розділом I	1495	5420	13932	14435,1	+9015,1	266,33
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	X	X	X	X	X	X
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостр. зобов'яз.	X	-	1792	61,1	+61,1	-
товари, роботи, послуги	1615	1734	10277	11220,4	+9486,4	647,08
розрах. з бюджетом	1620	594	7157	5173,5	+4579,5	870,96
розрах. зі страхування	1625	243	1312	-	-243	-
розрах. з оплати праці	1630	859	5864	2026,3	+1167,3	235,89
Поточні забезпечення	1660	-	8819	14090,8	+14090,8	-
Доходи майбутніх періодів	1665	92	-	-	-92	-
Інші поточні зобов'язання	1690	295	7389	7678,8	+7383,8	2 602,98
Усього за розділом III	1695	3817	42610	55743	+51926	1 460,39
Баланс	1900	9237	56542	71247,5	+62010,5	771,33

Горизонтальний аналіз Звіту про фінансовий стан, представлений у таблиці 2.1, показує зміни, які відбулись протягом періоду з 2021 по 2023 рік. Зокрема, відзначається зростання валюти балансу на 62010,5 тис. грн. (771,33%). Це збільшення стало можливим завдяки наступним факторам: зростанню вартості нематеріальних активів на -2356 тис.грн.; незавершених капітальних інвестицій на +14745 тис.грн.; основних засобів +10942,6 тис.грн.; запасів +215761 тис.грн.; дебіторської заборгованості за товари роботи послуги у сумі +6036,6 тис.грн., іншої поточної дебіторської заборгованості +1730,1 тис.грн. і.т.д.

У пасиві балансу зростання відбулося за рахунок наступних показників: зареєстрований капітал збільшився на +3002,8%; додатковий капітал; +6012,3 тис.грн.; поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями +61,1 тис.грн.; товари роботи послуги на +9486,4тис.грн.; розрахунки з бюджетом +4579,5тис.грн.; розрахунки з оплати праці +1167,3 тис.грн.; поточні забезпечення +14090,8 тис.грн.; інші поточні зобов'язання +7383,8 тис.грн.

Вертикальний аналіз дозволяє оцінити фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування шляхом аналізу окремих статей або розділів балансу. У процесі такого аналізу визначається відсоткове співвідношення різних компонентів фінансових показників і оцінюється їхній вплив на загальний фінансовий результат. У таблиці 2.2 проведено вертикальний аналіз Балансу (форми №1) ФІЛІА за аналізований період. Аналіз структури балансу за 2021–2023 роки виявляє такі ключові зміни та тенденції.

Активи. Необоротні активи: Загальна частка необоротних активів у структурі активів зросла з 36,55% у 2021 році до 44,10% у 2023 році (+7,55 п.п.). Збільшення було спричинене переважно зростанням незавершених капітальних інвестицій (з 8961 тис. грн. у 2022 році до 14745 тис. грн. у 2023 році) та зниженням первісної вартості основних засобів (-16,81 п.п.). Частка зносу основних засобів залишалася стабільною, що свідчить про підтримку активів у робочому стані.

Оборотні активи: Частка оборотних активів у структурі балансу знизилася з 63,45% у 2021 році до 55,90% у 2023 році (-7,55 п.п.). Значне зростання запасів (+12,48 п.п.), особливо готової продукції (+16,64 п.п.), компенсувалося суттєвим зменшенням частки грошових коштів та їх еквівалентів (-23,09 п.п.). Зменшення дебіторської заборгованості за продукцію (-5,24 п.п.) свідчить про покращення управління дебіторами.

Пасиви .Власний капітал. Частка власного капіталу значно скоротилася з 58,68% у 2021 році до 10,94% у 2023 році (-38,42 п.п.). Це зумовлено практично незмінною величиною зареєстрованого капіталу та незначним зростанням додаткового капіталу (+9,32% у 2023 році).

Поточні зобов'язання та забезпечення. Значне збільшення частки поточних зобов'язань з 41,32% у 2021 році до 78,24% у 2023 році (+36,92 п.п.) є основним джерелом фінансування активів.

Основні складові зростання, поточні забезпечення зросли до 19,78%, інші поточні зобов'язання зросли на 7,58 п.п., що може свідчити про підвищення кредиторської заборгованості або виникнення нових фінансових зобов'язань.

Загальні висновки:

– Зростання активів тобто загальна сума балансу зросла з 9237 тис. грн. у 2021 році до 71247,5 тис. грн. у 2023 році, що свідчить про суттєве розширення діяльності;

– Погіршення фінансової стабільності, а саме зменшення частки власного капіталу на фоні зростання поточних зобов'язань вказує на залежність від зовнішнього фінансування.

– Покращення оборотності активів тобто зростання запасів і скорочення дебіторської заборгованості свідчать про оптимізацію управління активами.

Для покращення фінансової стабільності доцільно працювати над збільшенням власного капіталу та оптимізацією структури зобов'язань.

Таблиця 2.2

Вертикальний аналіз Звіту про фінансовий стан
Філія “Львівське лісове господарство” за аналізований період

Показники	Код рядка	Сума (тис. грн.) станом на кінець року			Структура, %		Відх. по структурі, п.п.
		2021	2022	2023	2021	2023	
Актив	X	X	X	X	X	X	X
I. Необоротні активи	X	X	X	X	X	X	X
Нематеріальні активи	1000	-	2157	2356	-	3,31	-
первісна вартість	1001	21	2202	2430	0,23	3,41	3,18
накопичена амортизація	1002	21	45	74,8	0,23	0,10	-0,12
Незавершені кап. інвестиції	1005	-	8961	14745	-	20,70	-
Основні засоби	1010	3376	19592	14318,6	36,55	20,10	-16,45
первісна вартість	1011	8762	58062	55604,2	94,86	78,04	-16,81
знос	1012	5386	38470	41285,6	58,31	57,95	-0,36
Усього за розділом I	1095	3376	30710	31419,6	36,55	44,10	7,55
II. Оборотні активи	X	X	X	X	X	X	X
Запаси	1100	1889	11764	23465,1	20,45	32,93	12,48
- вироб. запаси	1101	384	2714	3160,1	4,16	4,44	0,28
- не завершене виробництво	1102	410	2563	-	4,44	-	-
- готова продукція	1103	1095	6487	20305	11,85	28,50	16,64
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1455	7741	7491,6	15,75	10,51	-5,24
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	X	X	X	X	X	X
з бюджетом	1135	29	425	880,7	0,31	1,24	0,92
у тому числі з податку на прибуток	1136	13	369	128,1	0,14	0,18	0,04
дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-	725,4	-	1,02	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	295	247	2004	3,19	2,81	-0,38
Гроші та їх еквіваленти	1165	2193	253	462,9	23,74	0,65	-23,09
- рахунки в банках	1167	2193	253	462,9	23,74	0,65	-23,09
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	2,6	-	0	-
Інші оборотні активи	1190	-	5402	4795,6	-	6,73	-
Усього за розділом II	1195	5861	25832	39827,9	63,45	55,90	-7,55
Баланс	1300	9237	56542	71247,5	100,00	100,00	0,00
Пасив	X	X	X	X	X	X	X
I. Власний капітал	X	X	X	X	X	X	X
Зареєстр. капітал	1400	3636	6639	6638,8	39,36	0,00	-30,05
Додатковий капітал	1410	1784	7293	7796,3	19,31	9,32	-8,37
Всього за розділом I	1495	5420	13932	14435,1	58,68	10,94	-38,42
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	X	X	X	X	X	X	X
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостр. зобов'яз.	X	-	1792	61,1	-	0,09	-
товари, роботи, послуги	1615	1734	10277	11220,4	18,77	15,75	-3,02
розрах. з бюджетом	1620	594	7157	5173,5	6,43	7,26	0,83
розрах. зі страхування	1625	243	1312	-	2,63	-	-
розрах. з оплати праці	1630	859	5864	2026,3	9,30	2,84	-6,46
Поточні забезпечення	1660	-	8819	14090,8	-	19,78	-
Доходи майбутніх періодів	1665	92	-	-	1,00	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	295	7389	7678,8	3,19	10,78	7,58
Усього за розділом III	1695	3817	42610	55743	41,32	78,24	36,92
Баланс	1900	9237	56542	71247,5	100,00	100,00	-

Горизонтальний аналіз проведений у таблиці 2.3 звіту про фінансові результати підприємства за 2021–2023 роки виявляє такі основні тенденції та висновки. Динаміка доходів і витрат: чистий дохід від реалізації продукції зріс на +168 419,9 тис. грн. (+843,74%). Це свідчить про значне розширення діяльності підприємства або успіх у залученні нових клієнтів та збільшенні обсягів продажів; собівартість реалізації продукції також зросла на +102 590,6 тис. грн. (+848,34%), що є очікуваним на фоні збільшення доходів, однак темпи зростання чистого доходу та собівартості майже однакові, що може свідчити про незмінність рівня маржинальності.

Показники прибутковості: валовий прибуток збільшився на +65 829,3 тис. грн. (+836,68%), що підтверджує ефективність у створенні доданої вартості; Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток) зріс значно – на +42 751,5 тис. грн. (+32 487,50%), що свідчить про вдосконалення операційної ефективності, незважаючи на зростання витрат; чистий прибуток виріс на +40 015,8 тис. грн. (+23 097,59%), що демонструє покращення фінансової стійкості підприємства.

Операційні доходи та витрати: інші операційні доходи зросли на +1 969,3 тис. грн. (+294,21%), що може бути наслідком реалізації додаткових джерел доходів; адміністративні витрати збільшилися на +17 402,8 тис. грн. (+337,74%), що свідчить про зростання витрат на управління, ймовірно, через розширення масштабів діяльності; витрати на збут підвищилися на +2 673 тис. грн. (+213,70%), що свідчить про збільшення витрат, пов'язаних із продажами, однак це може бути пов'язане з ростом доходів; інші операційні витрати показали найвищі темпи зростання – на +4 971,3 тис. грн. (+3 481,84%), що вимагає аналізу причин їх збільшення, оскільки це може впливати на фінансові результати.

Підприємство демонструє значне зростання доходів і прибутковості, що свідчить про успішний розвиток та ефективне управління операційною діяльністю.

Таблиця 2.3

Горизонтальний аналіз Звіту про фін. результати (Звіту про сукупний дохід) Філія
“Львівське лісове господарство” за 2021-2023рр.

Показники	Код рядка	Значення (тис. грн.)			Відхилення 2023- 2021 (+,-)	
		2021р.	2022р.	2023р.	Абс.	Відн.,%
I. Фінансові результати	X	X	X	X	X	X
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22645	213970	191064,9	168419,9	843,74
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	13709	155108	116299,6	102590,6	848,34
Валовий прибуток	2090	8936	58862	74765,3	65829,3	836,68
Інші операційні доходи	2120	1014	1918	2983,3	1969,3	294,21
Адміністративні витрати	2130	7320	37645	24722,8	17402,8	337,74
Витрати на збут	2150	2351	12935	5024,0	2673	213,70
Інші операційні витрати	2180	147	3160	5118,3	4971,3	3481,84
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	132	7040	42883,5	42751,5	32487,50
Інші доходи	2240	130	180	105,6	-24,4	81,23
Фінансові витрати	2250	-	181	174,7	+174,7	-
Інші витрати	2270	50	32	2624,6	2574,6	5249,20
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	212	7007	40189,8	39977,8	18957,45
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-38	-1261	-	-37	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	174	5746	40189,8	40015,8	23097,59
II. Сукупний дохід	X	X	X	X	X	X
Сукупний дохід (сума р. 2350, 2355, 2460)	2465	174	5746	40189,8	40015,8	23097,59

У таблиці 2.4. буде виконаний горизонтальний аналіз операційних витрат Філія “Львівське лісове господарство” протягом 2021-2023рр.

Таблиця 2.4

Горизонтальний аналіз операційних витрат
Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 рр.

Назва статті	Сума (тис. грн.)			Відх. 2023/2021 (+,-)	
	2021р.	2022р	2023р.	Абс.	Відн.%
Матеріальні витрати	5332	63647	24130,7	18798,7	452,56
Витрати на з/п	10274	95170	66833,5	56559,5	650,51
Відрахування на соц. заходи	2342	20074	14608,7	12266,7	623,77
Амортизація	597	3761	2738	2141	458,63
Інші операційні витрати	7944	61181	53095,7	45151,7	668,37
Разом	26489	243833	161406,6	134917,6	609,33

Горизонтальний аналіз операційних витрат Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 роки показує такі ключові висновки.

Загальна сума операційних витрат зросла на +134 917,6 тис. грн. (+609,33%) за аналізований період. Це свідчить про суттєве збільшення витратної бази підприємства, пов’язане з масштабуванням діяльності або зростанням цін на ресурси.

Матеріальні витрати демонструють збільшення на +18 798,7 тис. грн. (+452,56%) свідчить про значний ріст споживання матеріалів або підвищення їхньої вартості. Відносний темп зростання матеріальних витрат є нижчим, ніж інших категорій витрат, що може свідчити про контроль за цією статтею.

Витрати на заробітну плату демонструють найбільше абсолютне зростання +56 559,5 тис. грн. (+650,51%). Таке збільшення пов’язане з розширенням штату, підвищенням рівня заробітної плати або збільшенням обсягу робіт.

Відрахування на соціальні заходи продемонстрували зростання на +12 266,7 тис. грн. (+623,77%) корелює зі збільшенням витрат на заробітну плату, що вказує на зростання податкового та соціального навантаження.

Величина амортизації продемонструвала підвищення на +2 141 тис. грн. (+458,63%) відображає збільшення обсягу основних засобів у користуванні або зміну облікової політики. Помірне зростання свідчить про поступову модернізацію чи придбання активів.

Інші операційні витрати демонструють найвищий відносний темп зростання +45 151,7 тис. грн. (+668,37%). Ця категорія вимагає додаткового аналізу, оскільки її значне збільшення може включати разові або непередбачені витрати.

Різке зростання операційних витрат (+609,33%) є значним і може свідчити про розширення діяльності філії. Водночас домінуюче зростання витрат на персонал і «інші витрати» вказує на необхідність аналізу структури цих категорій для підвищення ефективності.

У таблиці 2.5 ми проведемо вертикальний аналіз форми 2 Філія “Львівське лісове господарство” за аналізований період. Так Чистий дохід від реалізації демонструє різке зростання абсолютного значення, але його частка в структурі знизилася на -12 539,0 п.п.. Це свідчить про те, що інші компоненти фінансового результату зросли швидше, ніж дохід. Собівартість реалізованої продукції знизилася свою частку на -7 589,4 п.п., що свідчить про покращення ефективності виробничих процесів. Зменшення частки собівартості в доходах створює умови для збільшення валового прибутку. Валовий прибуток зріс у абсолютних значеннях, але його частка в структурі знизилася на -4 949,6 п.п., що може бути наслідком зростання непрямих витрат.

Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток) суттєво покращив свою частку в структурі (+30,8 п.п.), що свідчить про підвищення операційної ефективності.

Адміністративні витрати зросли у абсолютному значенні, але їхня частка знизилася на -4 145,4 п.п., що є позитивною тенденцією, оскільки підприємство стало більш економним в управлінні.

Таблиця 2.5

Вертикальний аналіз Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)

Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 рр.

Показники	Код рядка	Значення (тис. грн.)			Структура,%		Відхилення по структурі, п.п. 2023/2021pp
		2021р	2022р.	2023р.	2021	2023р.	
I. Фінансові результати	X	X	X	X	X	X	X
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22645	213970	191064,9	13014	475,4	-12539,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	13709	155108	116299,6	7878,7	289,4	-7589,4
Валовий прибуток	2090	8936	58862	74765,3	5135,6	186,0	-4949,6
Інші операційні доходи	2120	1014	1918	2983,3	582,8	7,4	-575,3
Адміністративні витрати	2130	7320	37645	24722,8	4206,9	61,5	-4145,4
Витрати на збут	2150	2351	12935	5024,0	1351,1	12,5	-1338,6
Інші операційні витрати	2180	147	3160	5118,3	84,5	12,7	-71,7
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	132	7040	42883,5	75,9	106,7	30,8
Інші доходи	2240	130	180	105,6	74,7	0,3	-74,4
Фінансові витрати	2250	-	181	174,7	-	0,4	-
Інші витрати	2270	50	32	2624,6	28,7	6,5	-22,2
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	212	7007	40189,8	121,8	100,0	-21,8
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-38	-1261	-	-21,8	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	174	5746	40189,8	100,0	100,0	-
II. Сукупний дохід	X	X	X	X	X	X	X
Сукупний дохід (сума р. 2350, 2355, 2460)	2465	174	5746	40189,8	100,0	100,0	-

Витрати на збут і інші операційні витрати показали аналогічне зменшення частки в структурі (-1 338,6 п.п. і -71,7 п.п. відповідно), що може свідчити про ефективніше використання ресурсів.

Інші операційні доходи та інші доходи зменшили свої частки у структурі (-575,3 п.п. і -74,4 п.п. відповідно). Це може вказувати на зниження залежності підприємства від нетипових доходів.

Фінансові витрати і інші витрати незначно вплинули на загальну структуру, їх частки залишаються низькими.

Підприємство значно покращило операційну ефективність, зменшивши частки непрямих витрат (адміністративних, збутових та інших операційних витрат) у структурі фінансових результатів.

У таблиці 2.6 ми розглянемо аналіз структури операційних витрат Філія за період з 2021 по 2023 роки.

Таблиця 2.6

Аналіз структури операційних витрат Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 рр.

Назва статті	Значення (тис. грн.)			Структура, %			Відх. по структурі в. п.
	2021р.	2022р.	2023р.	2021р.	2022р.	2023р.	
Матеріальні витрати	5332	63647	24130,7	20,13	26,10	14,95	-5,18
Витрати на оплату праці	10274	95170	66833,5	38,79	39,03	41,41	2,62
Відрахування на соц. заходи	2342	20074	14608,7	8,84	8,23	9,05	0,21
Амортизація	597	3761	2738	2,25	1,54	1,70	-0,56
Інші операційні витрати	7944	61181	53095,7	29,99	25,09	32,90	2,91
Разом	26489	243833	161406,6	100,0	100,0	100,0	-

Аналіз структури операційних витрат Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 роки показує наступні ключові тенденції:

Загальний обсяг операційних витрат значно зріс у 2022 році (243 833 тис. грн.), але знизився у 2023 році (161 406,6 тис. грн.). Це свідчить про нестабільність у витратній базі підприємства.

Незважаючи на коливання абсолютних величин, частки основних категорій витрат у структурі показали цікаві зміни.

Матеріальні витрати їхня частка у структурі зменшилася на -5,18 в. п. (з 20,13% у 2021 році до 14,95% у 2023 році). Це свідчить про зменшення залежності підприємства від матеріальних ресурсів або оптимізацію їхнього використання.

Витрати на оплату праці частка цієї статті стабільно зростала, досягнувши 41,41% у 2023 році (+2,62 в. п.). Це вказує на посилення ролі трудових ресурсів у структурі витрат і може бути наслідком підвищення заробітних плат чи збільшення чисельності персоналу.

Відрахування на соціальні заходи частка зросла незначно (+0,21 в. п.), що корелює зі збільшенням витрат на оплату праці.

Амортизація частка амортизаційних витрат зменшилася на -0,56 в. п., що може свідчити про стабільний стан основних засобів або недостатній рівень інвестицій у нові активи.

Інші операційні витрати їх частка значно зросла на +2,91 в. п. (з 29,99% у 2021 році до 32,90% у 2023 році). Це свідчить про зростання витрат, які не є прямими або стандартними, і вимагає детальнішого аналізу, оскільки вони становлять значну частину загальних витрат.

Філія “Львівське лісове господарство” демонструє позитивні зрушення в оптимізації матеріальних витрат і підвищення ролі трудових ресурсів у структурі витрат. Однак значне зростання частки інших операційних витрат вимагає детального аналізу для уникнення непродуктивних витрат і підтримання фінансової стійкості.

У таблиці 2.7 представлено детальний аналіз співвідношення власного та позикового капіталу Філії “Львівське лісове господарство” за період з 2021 по 2023 роки. Акцентуючи увагу на співвідношенні між власним капіталом, що є основою фінансової стійкості підприємства, та залученим капіталом, який відображає рівень залежності від зовнішнього фінансування. Розгляд динаміки

цих компонентів дозволяє оцінити фінансову структуру підприємства, її стабільність та здатність до подальшого розвитку.

Таблиця 2.7

Показники співвідношення власного та позикового капіталу

Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 рр.

Показники	Нормативне значення	2021р	2022р	2023р	Відх. 2023/2021р. (+,-)
Коеф. фінансової автономії	0,4÷0,6	0,58	0,24	0,21	-0,53
Коеф. фінансового левериджу	Зменшення	0,7	3,05	3,93	323
Частка дебіторської заборгованості у вартості майна, %	–	0,18	0,14	0,13	0,05
Частка власних і довгострокових коштів у вартості майна, %	–	0,58	0,24	0,21	-0,37

Аналіз співвідношення власного та позикового капіталу Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 роки показує наступні ключові висновки:

Значення коефіцієнту фінансової автономії знизилося з 0,58 у 2021 році до 0,21 у 2023 році. Показник свідчить про суттєве зменшення частки власного капіталу в загальній структурі пасивів, що є негативною тенденцією. Зниження автономії вказує на зростання залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Значення коефіцієнту фінансового левериджу збільшилося з 0,7 у 2021 році до 3,93 у 2023 році. Різке зростання коефіцієнта свідчить про критичний рівень фінансових ризиків, адже підприємство значною мірою покладається на позикові кошти для фінансування своєї діяльності. Це може створювати додаткове навантаження у вигляді виплат за зобов'язаннями.

Частка дебіторської заборгованості у вартості майна її значення знизилося з 18% у 2021 році до 13% у 2023 році. Скорочення частки дебіторської заборгованості свідчить про позитивну тенденцію: підприємство ефективніше управляє дебіторами, що зменшує ризики втрати ліквідності через непогашену заборгованість.

Значення частки власних і довгострокових коштів у вартості майна впало з 58% у 2021 році до 21% у 2023 році. Скорочення цього показника вказує на зниження фінансової стійкості підприємства, оскільки менша частина активів фінансується стабільними джерелами, такими як власний капітал та довгострокові зобов'язання.

Таблиця 2.8

Аналіз коефіцієнтів ліквідності

Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 рр.

Показники	Нормативне значення	Значення відповідних даних			Відх. 2023/2021р р. (+,-)
		2021р	2022р	2023р	
Коеф. загальної (поточної) ліквід.	≥ 1	1,53	0,61	0,71	-0,82
Коеф. проміжної (термінової) ліквід.	$\geq 0,6$	1,04	0,33	0,29	-0,75
Абсолютна ліквід.	$\geq 0,2$	0,57	0,01	0,01	-0,56

Аналіз показників ліквідності Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 роки виявляє такі ключові тенденції.

Так значення коефіцієнту загальної (поточної) ліквідності знизилося з 1,53 у 2021 році до 0,71 у 2023 році (-0,82). Показник нижчий за норматив у 2023 році, що свідчить про недостатність оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Це вказує на низький рівень фінансової стійкості та ризик дефіциту ліквідності.

Значення коефіцієнту проміжної (термінової) ліквідності знизилося з 1,04 у 2021 році до 0,29 у 2023 році (-0,75). Суттєве зниження показника нижче нормативного рівня свідчить про брак високоліквідних активів (грошових коштів та дебіторської заборгованості) для покриття найбільш термінових зобов'язань.

Значення коефіцієнту абсолютної ліквідності впало з 0,57 у 2021 році до 0,01 у 2023 році (-0,56). Дуже низьке значення у 2023 році свідчить про майже

повну відсутність грошових коштів, що критично обмежує можливість підприємства негайно виконати свої короткострокові зобов'язання.

Ділову активність Філія “Львівське лісове господарство” проаналізуємо у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз ділової активності
Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 рр.

Показники	Значення відповідних даних			Відхилення 2023/2021 рр. (+,-)
	2021р	2022р	2023р	
Коеф. оборот. активів	2,73	6,5	2,99	0,26
Коеф. оборот. запасів	12,07	31,3	10,84	-1,23
Коеф. оборот. дебіторської заборг.	11,69	40,5	19,1	7,41
Коеф. оборот. кредиторської заборг.	7,9	9,57	6,32	-1,58
Коеф. тривалості обороту за дебітор. заборгованістю, дні	30,8	8,88	18,84	-11,96
Коеф. тривалості обороту за кредиторською заборгованістю, дні	45,6	37,6	56,96	11,36

Аналіз показників ділової активності Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 роки демонструє такі ключові моменти.

Коефіцієнт оборотності активів зріс з 2,73 у 2021 році до 2,99 у 2023 році** (+0,26). Невелике покращення свідчить про те, що підприємство стало трохи ефективніше використовувати свої активи для створення доходів.

Значення коефіцієнту оборотності запасів знизилося з 12,07 у 2021 році до 10,84 у 2023 році (-1,23). Зменшення оборотності запасів може свідчити про накопичення товарно-матеріальних цінностей або повільніший процес їх реалізації. Це вимагає уваги, щоб уникнути зростання витрат на зберігання або можливого списання.

Значення коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості суттєво зросло з 11,69 у 2021 році до 19,1 у 2023 році (+7,41). Позитивна динаміка

вказує на прискорення повернення дебіторської заборгованості, що покращує ліквідність підприємства.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості Значення впало з 7,9 у 2021 році до 6,32 у 2023 році (-1,58). Зменшення оборотності кредиторської заборгованості свідчить про те, що підприємство довше розраховується з постачальниками. Це може бути викликано дефіцитом коштів або затримками в управлінні розрахунками.

Тривалість обороту дебіторської заборгованості (у днях) зменшилася з 30,8 днів у 2021 році до 18,84 днів у 2023 році (-11,96 днів). Скорочення строку інкасації дебіторської заборгованості є позитивним фактором, оскільки підприємство швидше отримує кошти від покупців.

Тривалість обороту кредиторської заборгованості (у днях) зросла з 45,6 днів у 2021 році до 56,96 днів у 2023 році (+11,36 днів). Збільшення строків оплати постачальникам може бути як позитивним фактором (додатковий час для управління коштами), так і негативним (можливі проблеми з репутацією або відносинами з партнерами).

В таблиці 2.10 буде проведено розрахунок показників рентабельності для Філія “Львівське лісове господарство”.

Аналіз рентабельності Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 роки свідчить про суттєве покращення фінансової ефективності підприємства, хоча деякі аспекти вимагають уваги.

Рентабельність сукупного капіталу зросла з 2,55% у 2021 році до 62,9% у 2023 році (+60,35 п.п.). А чиста рентабельність підвищилася на 60,81 п.п. (з 2,09% до 62,9%). Це свідчить про значну ефективність використання всіх ресурсів підприємства для отримання прибутку. Таке зростання вказує на покращення як операційної, так і фінансової діяльності.

Рентабельність власного капіталу демонструє зростання на 279,12 п.п. (з 4,23% до 283,35%). Чиста рентабельність також підвищилася на 279,88 п.п. (з 3,47% до 283,35%). Зростання показників демонструє, що власний капітал приносить значно більше прибутку, ніж у попередні періоди.

Таблиця 2.10

Аналіз показників рентабельності

Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 рр., %

Показники	2021р	2022р.	2023р.	Відхилення 2023 / 2021 рр. (+,-)
Загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %.	2,55	21,3	62,9	60,35
Чиста рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %.	2,09	17,47	62,9	60,81
Загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу, %.	4,23	72,41	283,35	279,12
Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу, %.	3,47	59,38	283,35	279,88
Рентабельність (збитковість) продажу, %	39,46	27,50	39,13	-0,33
Рентабельність (збитковість) доходу від операційної діяльності, %	0,55	3,26	20,71	20,16
Рентабельність (збитковість) виробничих витрат, %	65,18	37,94	64,28	-0,90
Рентабельність (збитко- вість) операційних витрат, %	0,56	3,37	28,36	27,80
Загальна рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності, %	0,89	3,35	26,1	25,21
Чиста рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності, %	0,74	3,37	26,1	25,36

Рентабельність продажу продемонстрував зменшення з 39,46% у 2021 році** до 39,13% у 2023 році (-0,33). Незначне зниження рентабельності продажу може бути пов'язане зі збільшенням витрат на виробництво або

змінною цінової політики. Однак показник залишається на високому рівні, що є позитивним аспектом.

Рентабельність операційної діяльності зросла на 20,16 п.п. (з 0,55% до 20,71%). Рентабельність операційних витрат підвищилася з 0,56% у 2021 році до 28,36% у 2023 році (+27,80 п.п.). Різке покращення цих показників свідчить про ефективність основної діяльності підприємства.

Рентабельність витрат господарської діяльності загальна рентабельність зросла з 0,89% у 2021 році до 26,1% у 2023 році (+25,21 п.п.). Чиста рентабельність підвищилася на 25,36 п.п. (з 0,74% до 26,1%). Значне зростання показників вказує на те, що витрати господарської діяльності стали більш ефективними у створенні чистого прибутку.

Рентабельність виробничих витрат даний показник залишився майже незмінним, знизившись незначно з 65,18% у 2021 році до 64,28% у 2023 році (-0,90 п.п.). Незначне зменшення рентабельності виробничих витрат може свідчити про збільшення собівартості продукції, однак показник залишається стабільно високим.

Динаміку агрегованого балансу Філія “Львівське лісове господарство” за досліджуваний період та його характеристики представлено на рисунках 2.1 та 2.2, а також у таблиці 2.11.

Загальна сума активів (баланс) підприємства збільшилася з 9 237 тис. грн. у 2021 році до 71 247,5 тис. грн. у 2023 році, що демонструє зростання на 61 010,5 тис. грн. (+612,1%) за два роки. Така динаміка свідчить про розширення масштабів діяльності та збільшення фінансових ресурсів підприємства.

Збільшення необоротних активів на 27 334 тис. грн. (+909,7%) у 2022 році порівняно з 2021 роком та на 709,6 тис. грн. (+102,3%) у 2023 році порівняно з 2022 роком, вказує на значні інвестиції в основні засоби або інші необоротні активи у 2022 році, після чого темпи їхнього зростання сповільнилися.

Оборотні активи зросли на 19 971 тис. грн. (+440,7%) у 2022 році порівняно з 2021 роком і на 13 995,9 тис. грн. (+154,2%) у 2023 році порівняно з 2022 роком. Значне зростання оборотних активів свідчить про збільшення

обсягу запасів, дебіторської заборгованості або грошових коштів, що вказує на активний розвиток операційної діяльності.

Таблиця 2.11

Агрегований баланс Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 рр.

	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	На кінець 2023 року	Відхилення (+,-)			
				Абс., тис. грн.		Відн., %	
				2022/ 2021р	2023/ 2022р	2022/ 2021р	2023/ 2022р
Актив	X	X	X	X	X	X	X
Необоротні активи	3376	30710	31419,6	27334	709,6	909,7	102,3
Оборотні активи	5861	25832	39827,9	19971	13995,9	440,7	154,2
Баланс	9237	56542	71247,5	47305	14705,5	612,1	126,0
Пасив	X	X	X	X	X	X	X
Власний капітал	5420	13932	14435,1	8512	503,1	257,0	103,6
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	1069,4	0	1069,4	-	-
Поточні зобов'язання	3817	42610	55743	38793	13133	1116,3	130,8
Баланс	9237	56542	71247,5	47305	14705,5	612,1	126,0

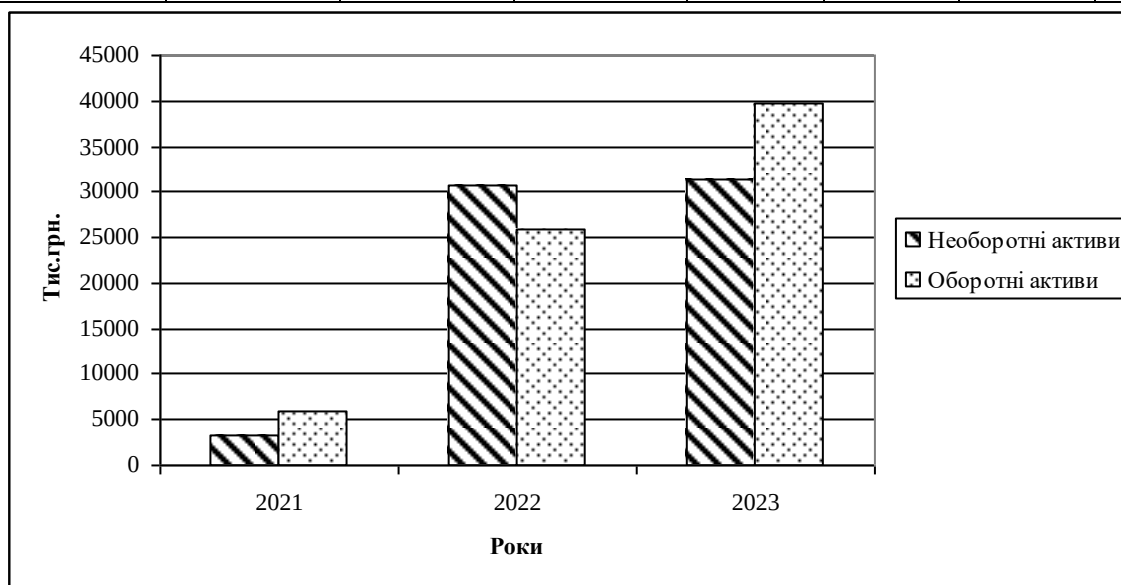

Рис. 2.1. Динаміка видхилень в активі Балансу Філія “Львівське лісове господарство” впродовж 2021-2023рр

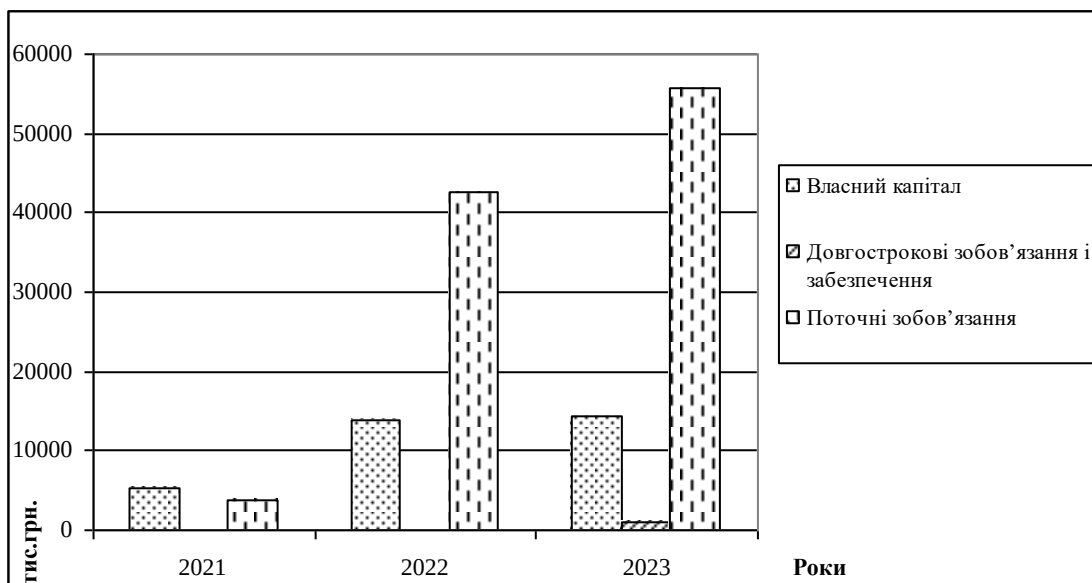

Рис. 2.2. Динаміка видхилень в пасиві Балансу Філія “Львівське лісове господарство” впродовж 2021-2023рр.

Власний капітал збільшився на 8 512 тис. грн. (+257%) у 2022 році порівняно з 2021 роком, але у 2023 році його приріст сповільнився до 503,1 тис. грн. (+103,6%). Таке сповільнення може свідчити про те, що основне зростання активів у 2023 році фінансувалося за рахунок зобов'язань, а не власного капіталу.

У 2023 році з'явилися довгострокові зобов'язання в розмірі 1 069,4 тис. грн., яких не було у попередні роки. Це свідчить про початок використання підприємством довгострокових джерел фінансування, що є позитивним для забезпечення фінансової стійкості.

Збільшення поточних зобов'язань на 38 793 тис. грн. (+1 116,3%) у 2022 році порівняно з 2021 роком та на 13 133 тис. грн. (+130,8%) у 2023 році порівняно з 2022 роком. Значний приріст поточних зобов'язань вказує на залежність від короткострокового фінансування, що може створювати ризики ліквідності.

Джерела фінансування матеріальних оборотних коштів розглянуто в таблиці 2.12. Аналіз джерел фінансування матеріальних оборотних коштів Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 роки виявляє суттєві зміни у фінансовому забезпеченні оборотних активів.

Таблиця 2.12

Джерела фінансування матеріальних оборотних коштів
Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 рр.

Показники	2021р.	2022р.	2023р.	Відхилення (+,-)	
				2022 / 2021pp	2023 / 2022pp
Наявн. власних оборотних коштів	2044	-16778	-16984,5	-18822	-206,5
Наявн. власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	2044	-16778	-15915,1	-18822	862,9
Заг. величина основних джерел формування матеріальних оборотних коштів	-1773	-59388	-39827,9	-57615	19560,1

Значення наявності власних оборотних коштів знизилося з 2 044 тис. грн. у 2021 році до -16 984,5 тис. грн. у 2023 році. Падіння становило -18 822 тис. грн. у 2022 році порівняно з 2021 роком, а у 2023 році зниження продовжилося, хоча менш різко (-206,5 тис. грн.). Від’ємне значення вказує на дефіцит власних оборотних коштів, що свідчить про нездатність підприємства фінансувати свої оборотні активи за рахунок власних ресурсів.

Значення наявності власних і довгострокових позикових джерел формування запасів впало з 2 044 тис. грн. у 2021 році до -15 915,1 тис. грн. у 2023 році. У 2022 році падіння становило -18 822 тис. грн., але у 2023 році було зафіксовано незначне покращення на 862,9 тис. грн. Незважаючи на незначне покращення у 2023 році, показник все ще знаходиться у від’ємній зоні, що свідчить про недостатність як власних, так і довгострокових джерел для покриття потреб у запасах.

Значення загальної величини основних джерел формування матеріальних оборотних коштів значно знизилося з -1 773 тис. грн. у 2021 році до -59 388 тис. грн. у 2022 році (-57 615 тис. грн.). У 2023 році цей дефіцит дещо скоротився до -39 827,9 тис. грн., що демонструє покращення на 19 560,1 тис. грн. Хоча дефіцит загальних джерел фінансування матеріальних оборотних коштів у 2023 році зменшився, його значна величина залишається проблемою для фінансової стійкості підприємства.

Ліквідність балансу розглянуто в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз ліквідності балансу Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-23 рр.

Група активів	Значення відповідних даних		Група пасивів	Значення відповідних даних		Платіжний надлишок або нестача (+,-)	
	2021р.	2023р.		2021р.	2023р.	2021р.	2023р.
A1	2193	462,9	П1	3725	26099	+1532	+25636,1
A2	1779	11101,7	П2	0	61,1	-1779	-11040,6
A3	1889	28263,3	П3	0	1069,4	-1889	-27193,9
A4	3376	31419,6	П4	5512	44018	+2136	+12598,4
Валюта балансу	9237	71247,5	Валюта балансу	9237	71247,5	0	0

Аналіз ліквідності балансу базується на співвідношенні активів, згрупованих за рівнем їхньої ліквідності (A1–A4), і пасивів, згрупованих за термінами погашення зобов’язань (П1–П4). Нижче наведені ключові висновки:

Найбільш ліквідні активи (A1) та найтерміновіші зобов’язання (П1) 2021 рік платіжний надлишок становив +1 532 тис. грн., що свідчить про достатню кількість грошових коштів для покриття найтерміновіших зобов’язань. 2023 рік надлишок значно зріс до +25 636,1 тис. грн., що є позитивним сигналом про посилення короткострокової ліквідності.

Швидкоореалізовувані активи (A2) та короткострокові зобов’язання (П2) у 2021 році нестача становила -1 779 тис. грн., що вказувало на дефіцит активів для покриття короткострокових зобов’язань, 2023 рік дефіцит значно збільшився до -11 040,6 тис. грн., що свідчить про погіршення ситуації з покриттям цих зобов’язань.

Повільнорухомі активи (A3) та довгострокові зобов’язання (П3) у 2021 рік їх дефіцит становив -1 889 тис. грн., що свідчило про недостатність активів для покриття довгострокових зобов’язань, у 2023 році їх нестача зросла до -27 193,9 тис. грн., що вказує на суттєве погіршення ситуації.

Важко реалізовувані активи (A4) та постійні зобов’язання (П4) у 2021 році їх надлишок становив +2 136 тис. грн., що означало достатню кількість активів для покриття постійних зобов’язань, а у 2023 році їх надлишок зріс до +12 598,4 тис. грн., що демонструє зміцнення позицій підприємства у забезпеченні постійних зобов’язань.

У таблиці 2.14 буде проведено діагностику ймовірності банкрутства за період 2021-2023 рр. у Філія “Львівське лісове господарство”. Фінансово-економічні показники діяльності Філії за 2021-2023 рр. представлено у таблиці 2.15.

Таблиця 2.14

Діагностика банкрутства

Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 рр.

Показники	Нормат. знач.	2021р.	2023р.	Відх. абс. (+,-)
Коеф. поточної ліквідності	>1,50	1,53	0,71	-0,82
Коеф. забезпеченості власними оборотними засобами	>0,10%	0,34	-0,39	-0,73
Коеф. втрати платоспроможності	>1,0	1,04	0,29	-0,75

Висновки за результатами діагностики банкрутства Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 рр. Аналіз показників ліквідності та фінансової стійкості підприємства демонструє значне погіршення фінансового стану, що може свідчити про підвищення ризику банкрутства.

Коефіцієнт поточної ліквідності у 2021 році коефіцієнт становив 1,53, що відповідало нормативному значенню. У 2023 році показник знизився до 0,71. Показник нижчий за норматив, що свідчить про недостатність оборотних активів для покриття поточних зобов’язань. Це створює ризик невиконання короткострокових фінансових зобов’язань.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, у 2021 році коефіцієнт становив 0,34, що перевищувало нормативне значення, у 2023 році показник впав до -0,39 (-0,73), увійшовши в зону дефіциту. Від’ємне значення свідчить про дефіцит власних оборотних коштів, що вказує на повну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт втрати платоспроможності, у 2021 році показник становив 1,04, що свідчило про відповідність нормативу, у 2023 році коефіцієнт впав до 0,29 (-0,75). Зниження показника нижче нормативу свідчить про те, що підприємство втратило здатність забезпечувати свої зобов’язання за рахунок ліквідних активів, що є критичною ознакою втрати платоспроможності.

Таблиця 2.15

**Фінансово-економічні показники діяльності
Філія “Львівське лісове господарство” за 2021-23р.**

№ з/п	Показники	Одиниці вим.	Роки			Відхилення (+,-) 2023/2021pp
			2021	2022	2023	
1.	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	22 645	213 970	191 064,9	168 419,90
2.	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	13 709	155 108	116 299,6	102 590,60
3.	Валовий прибуток	тис. грн.	8 936	58 862	74 765,3	65 829,30
4.	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	174	5 746	40 189,8	40 015,80
5.	Витрати (доходи) з податку на прибуток	тис. грн.	38	1261	-	-38
6.	Рентабельність реалізованої продукції	%	0,76	2,6	21,3	20,54
7.	Фонд оплати праці	тис. грн.	53274	56170	66833,5	13 559,50
8.	Середньооблікова чисельність працюючих	чол.	352	340	331	-21,00
9.	Середньомісячна заробітна плата одного працюючого	грн.	12612,22	13767,16	16826,16	4 213,94
10.	Продуктивність праці	тис. грн./особу	64,33	629,32	577,23	512,90
11.	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	8404	23616	56833,1	48 429,10
12.	Фондовіддача	грн./грн.	2,69	9,06	3,36	0,67
13.	Фондомісткість	грн./грн.	0,37	0,11	0,29	-0,08
14.	Фондоозброєність	грн./грн.	23,87	69,46	171,7	147,83
15.	Середньорічна вартість оборотних активів	тис. грн.	4963	15846,5	32829,95	27 866,95
16.	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	-	2,73	6,5	2,99	0,26
17.	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	-	21,92	7,4	17,18	-4,74
18.	Тривалість обороту,	дні	16,42	48,64	20,95	4,53
19.	Середньорічна вартість кредиторської заборгованості	тис. грн.	2862	16207,7	30187,7	27 325,70
20.	Середньорічна вартість дебіторської заборгованості	тис. грн.	1936	5287	10005,9	8 069,90
21.	Коеф. оборотності дебіторської заборгованості	обороти	11,69	40,5	19,1	7,41
22.	Коеф. оборотності кредиторської заборгованості	-	7,9	9,57	6,32	-1,58
23.	Власний капітал	тис. грн.	5420	13932	14435,1	9 015,10
24.	Загальна вартість активів	тис. грн.	9237	56542	71247,5	62 010,50
25.	Коеф. автономії	-	1,53	0,61	0,71	-0,82
26.	Коеф. фінансової залежності	-	1,04	0,33	0,29	-0,75
27.	Коеф. фінансової стійкості	-	0,57	0,01	0,01	-0,56
28.	Коеф. поточної ліквідності (покриття)	-	1,53	1,12	0,71	-0,82

Дохід від реалізації продукції у 2023 році збільшився 168 419,9 тис. грн порівняно з 2021 роком, що свідчить про значне збільшення продажів. Валовий прибуток зріс на 65 829,3 тис. грн., що демонструє ефективніше управління собівартістю: зростання валового прибутку при зменшенні виручки. Чистий прибуток збільшився на 40 015,8 тис. грн., що свідчить про покращення фінансових результатів за рахунок оптимізації витрат. Рентабельність реалізованої продукції зросла з 0,76% (2021 р.) до 21,3% (2023 р.), що вказує на суттєве зростання прибутковості продажів.

Собівартість реалізованої продукції зросла у 2022 році, але знизилася до 116 299,6 тис. грн. у 2023 році, що є позитивною тенденцією. Витрати з податку на прибуток у 2023 році відсутні, що, ймовірно, пов'язано з податковими пільгами чи іншими чинниками.

Чисельність працюючих зменшилася на 21 особу, але середньомісячна заробітна плата зросла на 4 213,94 грн., що свідчить про покращення умов праці. Продуктивність праці збільшилася на 512,9 тис. грн./особу, що відображає вищу ефективність використання персоналу.

Середньорічна вартість основних засобів значно зросла на 48 429,1 тис. грн., що свідчить про інвестиції в матеріально-технічну базу. Фондовіддача зменшилася на 0,67 грн./грн., що вказує на менш ефективне використання основних засобів.

Оборотні активи зросли на 27 866,95 тис. грн., але коефіцієнт їх оборотності залишився майже стабільним (+0,26), що свідчить про середній рівень ефективності управління активами.

Коефіцієнт автономії знизився з 1,53 (2021 р.) до 0,71 (2023 р.), що вказує на зменшення частки власного капіталу в структурі фінансування. Коефіцієнт фінансової стійкості впав до 0,01, що є критично низьким рівнем. Коефіцієнт поточної ліквідності скоротився на 0,82 і становить 0,71 (2023 р.), що свідчить про труднощі з покриттям поточних зобов'язань.

Кредиторська заборгованість значно зросла на 27 325,7 тис. грн., що може свідчити про залежність від зовнішніх джерел фінансування. Дебіторська

заборгованість також зросла на 8 069,9 тис. грн., що може бути викликано слабким контролем за платежами клієнтів.

2.2 Практичні аспекти ведення обліку основних засобів

Основним завданням при впровадженні системи ефективного та обґрунтованого використання основних засобів у підприємствах є забезпечення управлінського персоналу повною, достовірною та своєчасною інформацією про наявність, рух і ефективність експлуатації основних засобів. Це є фундаментом для ухвалення обґрунтованих рішень, які сприятимуть раціональному використанню ресурсів підприємства, підвищенню його продуктивності та зниженню витрат на утримання основних засобів. Крім того, велике значення має правильне та точне відображення даних про основні засоби у фінансовій, податковій та статистичній звітності, що забезпечує прозорість діяльності підприємства і відповідність вимогам нормативно-правових актів.

Детальна інформація про основні засоби підприємства, зокрема їх розподіл за групами, обсяги надходження та вибуття, представлена у Формі №5 “Примітки до річної фінансової звітності”. Цей документ містить важливі дані про різні категорії основних засобів, їхню первісну та залишкову вартість, знос, а також переоцінку чи дооцінку. Це дозволяє не лише відстежувати стан і зміни у складі основних засобів підприємства, але й проводити стратегічний аналіз ефективності їх використання.

Основні засоби також знаходять відображення у Формі №1 “Баланс” (Звіт про фінансовий стан), де у розділі “Необоротні активи” наводяться такі показники:

- Рядок 1010 “Основні засоби” – залишкова вартість на початок та кінець звітного періоду;
- Рядок 1011 “Первісна вартість” – вартість основних засобів на момент їх придбання чи створення;

- Рядок 1012 “Знос” – сума накопиченої амортизації або зносу за весь період експлуатації основних засобів.

Окрім цього, інформація про основні засоби, що утримуються для продажу, відображається у розділі “Необоротні активи, утримувані для продажу” (рядок 1200). Важливо враховувати, що залишок основних засобів на початок року дорівнює їхньому залишку на кінець попереднього звітного періоду, а кінцевий залишок розраховується шляхом додавання оборотів по дебету рахунку 10 (основні засоби) і віднімання оборотів по кредиту цього ж рахунку.

Форма №3 “Звіт про рух грошових коштів” надає інформацію про рух коштів у процесі фінансової діяльності підприємства, у тому числі вибуття основних засобів через їх реалізацію. Зокрема, у розділі, присвяченому руху коштів у результаті інвестиційної діяльності, фіксуються надходження від продажу необоротних активів у рядку 3205 “Надходження від реалізації необоротних активів.”

Деталізована інформація щодо всіх категорій основних засобів міститься у другому розділі Форми №5 “Примітки до річної фінансової звітності”. Тут можна знайти дані про земельні ділянки, інвестиційну нерухомість, машини, обладнання, транспортні засоби та інші основні засоби. Розділи форми містять детальну статистику, що дозволяє проводити глибокий аналіз стану та використання основних засобів на підприємстві. Так, у формі подається інформація про первісну вартість основних засобів, їх знос, надходження і вибуття протягом року, а також амортизацію і втрати від зменшення корисності.

Статистична звітність також має важливе значення для обліку основних засобів. Зокрема, Форма №11-ОЗ (річна) “Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію”, затверджена Державною службою статистики України, містить дані про кількість основних засобів, що перебувають на балансі підприємства, їх рух, амортизацію і знос. Ця звітність є важливою для

відображення повної картини стану основних засобів і їх впливу на фінансові показники підприємства.

Особливу увагу слід звернути на те, що залишкова вартість основних засобів на кінець звітного періоду не повинна перевищувати їх первісну або переоцінену вартість. Це важливо для точності відображення даних у фінансовій звітності і дотримання вимог чинного законодавства.

Окрім цього, підприємства зобов'язані подавати звітність за Формою №2 “Капітальні інвестиції, вибуття і амортизація активів” (річна) та Формою №2 (квартальна), де наводиться інформація про капітальні інвестиції та амортизацію основних засобів. Ці дані є важливими для аналізу інвестиційної активності підприємства і ефективності використання основних засобів у довгостроковій перспективі.

Завершальним етапом облікового процесу є складання підсумкової фінансової звітності, яка включає отримані дані з Форм №1 “Баланс”, №5 “Примітки до річної фінансової звітності” та Форм №2 “Капітальні інвестиції”. Ці дані є вирішальними при формуванні показників капіталу підприємства і використовуються для аналізу економічної діяльності інституційних секторів.

Таким чином, комплексний підхід до обліку основних засобів, що включає правильне відображення даних у фінансовій, податковій та статистичній звітності, забезпечує прозорість і точність фінансових показників підприємства, а також сприяє ухваленню ефективних управлінських рішень. Це дозволяє підприємству не лише оцінювати власний фінансовий стан, але й розробляти стратегії стійкого фінансового планування та розвитку.

2.3 Пріоритетні напрями удосконалення обліку основних засобів

Облік основних засобів на підприємстві має бути цілісним, системним і взаємопов'язаним процесом, який охоплює всі етапи від виявлення активів і їх оцінки до реєстрації, узагальнення, зберігання та передачі інформації про них. Така система повинна забезпечувати повну та точну фіксацію всіх

господарських операцій, пов'язаних з основними засобами, забезпечуючи при цьому високу ефективність обліку. Важливо, щоб усі процедури обліку були гармонізовані, що сприяє скороченню витрат ресурсів і підвищенню продуктивності підприємства.

Одним із основних напрямків удосконалення облікової системи є впровадження чітких схем документообігу. Це дозволить оптимізувати виконання облікових завдань, мінімізуючи при цьому трудові, фінансові та інші витрати. Раціоналізація бухгалтерського обліку безпосередньо впливає на ефективність діяльності підприємства, оскільки забезпечує управлінців своєчасною та точною інформацією для прийняття управлінських рішень. Особливого значення набуває підвищення інформативності облікових записів, особливо тих, що стосуються основних засобів, для надання повнішої інформації про стан і використання цих активів.

Існуючі форми первинного обліку основних засобів, що використовуються сьогодні, вже не відповідають сучасним вимогам. Вони були створені в період, коли Україна тільки починала свій перехід до ринкової економіки, і відтоді багато показників втратили свою актуальність. Наприклад, після введення національних стандартів бухгалтерського обліку, таких як П(С)БО 7 “Основні засоби”, деякі елементи в облікових документах втратили свою практичну цінність. Це стосується, зокрема, нормативів амортизації для капітальних ремонтів чи відновлення основних засобів, трактування балансової вартості, що вже не відповідають новим реаліям.

Типові форми, що використовуються для обліку основних засобів, такі як ОЗ-6 (інвентарна картка обліку основних засобів) і ОЗ-1 (акт приймання-передачі основних засобів), виявилися неефективними для виконання всіх завдань, що стоять перед сучасним бухгалтерським обліком. Ці форми не надають повної інформації про основні засоби, зокрема про зміни їхньої вартості протягом експлуатації, що є важливим аспектом для правильного податкового обліку та аналізу ефективності використання активів.

Зміни, внесені до Податкового кодексу України, також не були повністю відображені в типових формах бухгалтерського обліку. Наприклад, у статті 145 ПКУ встановлено мінімальні терміни корисної експлуатації для різних груп основних засобів, і відповідно, облік зміни вартості кожного об'єкта повинен вестися окремо для кожної групи. Однак на практиці ці вимоги не завжди реалізовані, що ускладнює точне відображення даних у звітності.

У зв'язку з цим пропонується вдосконалити форми обліку основних засобів, додавши в них нові елементи, зокрема інформацію про терміни корисної експлуатації об'єктів та групи для податкового обліку. Це дозволить забезпечити точніше й актуальніше відображення інформації про основні засоби, що є критично важливим як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів бухгалтерської інформації. Окрім того, такі зміни спростять процес ведення обліку, скоротять час, необхідний для його виконання, та підвищать загальну ефективність управління основними засобами підприємства.

Одним із ключових елементів ефективного бухгалтерського обліку є політика амортизації, яка визначає порядок перенесення вартості основних засобів на собівартість продукції, що виробляється. Амортизація являє собою процес поступового списання вартості основних засобів через фізичний та моральний знос. Важливо враховувати, що амортизація не лише відображає фізичний знос активів, але й допомагає формувати амортизаційний фонд, який використовується для їх подальшого відновлення чи заміни.

Сучасні методи амортизації повинні бути адаптовані до специфіки різних груп основних засобів. Наприклад, для технологічно складного обладнання доцільно застосовувати метод зменшення залишкової вартості, який дозволяє максимізувати амортизаційні витрати в перші роки експлуатації активу. Для машин та обладнання, які швидко зношуються, рекомендовані методи прискореної амортизації. Для інших, менш інтенсивно використовуваних активів можна застосовувати кумулятивний метод, що дозволяє рівномірно розподіляти амортизаційні витрати протягом терміну служби активу.

Застосування оптимальних методів амортизації для різних груп основних засобів забезпечить підприємствам більш точне відображення витрат і сприятиме ефективнішому управлінню активами. Важливо також стандартизувати облікові процедури та гармонізувати бухгалтерський і податковий облік для спрощення фінансової звітності та забезпечення її відповідності сучасним вимогам.

Для підвищення ефективності обліку основних засобів пропонується:

- Регулярна переоцінка основних засобів з урахуванням змін ринкової вартості та амортизації активів, що дозволить точніше відображати їх у фінансовій звітності.
- Застосування різних методів амортизації для різних типів активів залежно від їх терміну експлуатації та рівня фізичного і морального зносу.
- Автоматизація облікових процесів: Впровадження ERP-систем дозволить автоматизувати облік операцій з основними засобами, покращити контроль за їх станом і зменшити помилки при інвентаризації та обліку вибуття активів.
- Адаптація до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ): Перехід на міжнародні стандарти допоможе покращити прозорість фінансової звітності та полегшить залучення іноземних інвестицій.

Таким чином, удосконалення системи обліку основних засобів через автоматизацію процесів, оптимізацію амортизаційної політики та адаптацію до міжнародних стандартів підвищить ефективність управління активами підприємства і покращить фінансову звітність.

Отже, вдосконалення системи обліку основних засобів є важливим кроком для підвищення якості облікової інформації, забезпечення прозорості фінансових операцій і підвищення ефективності управління підприємством. Це дозволить створити більш сучасну, ефективну й адаптовану до реалій ринкової економіки систему обліку, яка відповідатиме міжнародним стандартам і забезпечить підприємствам кращу базу для прийняття управлінських рішень.

Висновки до розділу 2

1. Проведений аналіз існуючих форм обліку основних засобів, зокрема таких стандартних документів, як ОЗ-6 (“Інвентарна картка обліку основних засобів”) та ОЗ-1 (“Акт приймання-передачі основних засобів”), вказує на те, що вони застаріли та не відповідають сучасним вимогам. Ці документи не містять достатньої інформації для ефективного податкового обліку кожного об’єкта основних засобів, що негативно впливає на точність та ефективність облікових процесів. Наприклад, ці форми не містять даних про строк корисної експлуатації об’єкта, що є важливою інформацією для податкового обліку та управлінських рішень. Також відсутня чітка класифікація основних засобів за групами, що ускладнює податковий облік. З метою підвищення ефективності обліку основних засобів та полегшення податкових розрахунків пропонується внести до цих форм такі важливі доповнення, як: – вказання строку корисної експлуатації кожного об’єкта; – визначення групи основних засобів для податкового обліку та інших важливих параметрів, які сприятимуть автоматизації облікових процесів.

2. Запропоновані методи розрахунку амортизації основних засобів потребують вдосконалення, оскільки вони не повністю враховують сучасні вимоги до накопичення фінансових ресурсів для їх відтворення та ефективного управління. Вибір оптимального методу амортизації є ключовим, оскільки впливає на точність обліку та прийняття управлінських рішень. Доцільно розподілити основні засоби на дві категорії: – перша – засоби, що використовуються у виробництві, для яких доцільно застосовувати методи, що враховують обсяг виробництва; – друга – інфраструктурні засоби, для яких ефективним є рівномірне нарахування амортизації. Такий підхід сприятиме раціональному використанню ресурсів підприємства та підвищить точність фінансових звітів.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ФІЛІЯ “ЛЬВІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО”

3.1. Методичні прийоми аналізу основних засобів

Під час аналізу основних засобів необхідно враховувати широкий спектр джерел інформації, включно з фінансовою та статистичною звітністю, а також деталізованими даними аналітичного обліку. Основними документами, які забезпечують найбільш повну інформацію про стан основних засобів підприємства, є баланс (форма №1) та примітки до фінансової звітності (форма №5). Вони дозволяють отримати детальні дані щодо вартості, зносу, обсягу та структури основних засобів.

При проведенні аналізу необхідно дотримуватись ряду важливих принципів:

1. Тривалість корисного використання. Основні засоби експлуатуються протягом тривалого періоду, зазвичай більше року. Це означає, що витрати на їхнє придбання, модернізацію та утримання повинні бути рівномірно розподілені на весь період їх експлуатації через амортизаційні відрахування. Відповідно, аналіз тривалості використання є ключовим для точного планування фінансових результатів та витрат.

2. Час фізичної заміни. Один із важливих аспектів – це момент, коли основний засіб потребує заміни. Час фізичного зношення часто не збігається з фінансовими розрахунками щодо оновлення, що може призвести до непередбачених витрат і навіть збитків. Своєчасна заміна таких засобів дозволяє уникнути простоїв у виробництві та підтримувати ефективність підприємства на належному рівні.

3. Оцінка результатів експлуатації. Основні засоби мають різну продуктивність та вплив на загальний виробничий процес. Їхня ефективність повинна аналізуватися залежно від таких параметрів, як призначення (виробничі чи невиробничі засоби), власність (власні або орендовані активи) та

вплив на виробничу діяльність. До цього показника належать продуктивність, обсяги використання ресурсів, витрати на утримання, що в сукупності дозволяє оцінити рентабельність.

Аналіз основних засобів здійснюється поетапно, що дозволяє отримати всебічну картину їхнього стану та перспектив розвитку. Цей процес включає п'ять основних етапів:

1. Аналіз динаміки основних засобів. Оцінюється, як змінювалася загальна вартість основних засобів протягом певного періоду. Це дозволяє виявити тенденції зростання або скорочення їх вартості.

2. Аналіз складу і структури основних засобів. Важливо досліджувати, який відсоток займають виробничі та невиробничі основні засоби. Від цього залежить, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для основної діяльності.

3. Аналіз середньорічної вартості основних засобів. Цей показник дозволяє виявити динаміку вартості основних засобів за кожен рік аналізованого періоду. Важливо враховувати, чи була проведена модернізація, технічне оновлення або зміна складу основних засобів.

4. Причини зростання вартості основних засобів. Аналізується, які фактори сприяли зростанню вартості основних засобів. Це можуть бути як позитивні фактори (розширення виробництва, модернізація), так і негативні (інфляція, переоцінка активів).

5. Аналіз темпів зростання вартості у порівнянні з обсягом виробництва. Один із ключових аспектів аналізу – це визначення того, чи відповідає зростання вартості основних засобів збільшенню обсягів виробництва. Якщо темпи зростання вартості випереджають темпи зростання виробництва, це може свідчити про неефективне використання ресурсів.

Для отримання повної картини про стан основних засобів підприємства необхідно звертати увагу на такі показники:

- Середньорічна вартість основних засобів. Цей показник дозволяє оцінити, наскільки стабільною є вартість активів підприємства та які зміни відбувалися за аналізований період.

- Причини зростання вартості основних засобів. Необхідно чітко відрізняти позитивні зміни, що пов'язані з модернізацією або розширенням підприємства, від тих, що виникли через інфляційні процеси або переоцінювання активів.

- Темпи зростання виробничих і невиробничих основних засобів. Порівняння темпів зростання вартості виробничих засобів із невиробничими показує, наскільки ефективно підприємство розподіляє свої ресурси між основними та допоміжними напрямками.

- Переважання темпів зростання вартості над обсягом продукції. Якщо темпи зростання вартості основних засобів перевищують темпи зростання виробничих показників, це може вказувати на неефективність інвестицій в основні засоби.

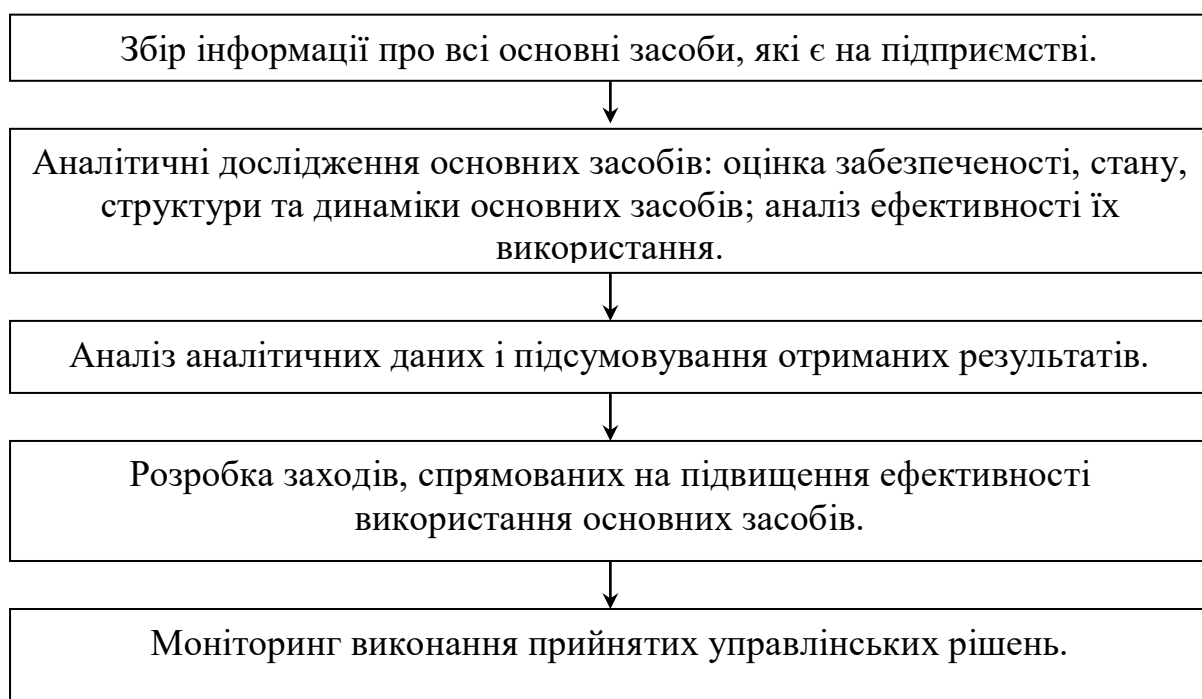

Рис. 3.1 – Кроки аналізу основних засобів (ОЗ).

Аналіз структури та динаміки основних засобів є важливою складовою управління підприємством, оскільки саме ці активи визначають його здатність

здійснювати виробничу діяльність. Для проведення такого аналізу використовуються вартісні показники, які відображають зміни у вартості основних засобів протягом певного періоду. Відповідно до положень бухгалтерського обліку №7 "Основні засоби", вартість, що підлягає амортизації, розраховується на основі початкової або переоціненої вартості з урахуванням ліквідаційної вартості активу.

Структура основних засобів відображає частку вартості окремих видів або груп засобів у їхній загальній вартості. Це показник, який дозволяє виявити, яким чином розподілені інвестиції підприємства між різними видами активів, такими як будівлі, споруди, машини, обладнання тощо. Розуміння структури основних засобів допомагає керівництву ухвалювати рішення щодо розподілу інвестицій, модернізації обладнання та вдосконалення виробничих процесів.

Аналіз основних засобів включає кілька важливих аспектів, що дозволяють отримати глибоке розуміння їхнього стану та впливу на ефективність діяльності підприємства. Основні елементи аналізу:

1. Аналіз структури та динаміки основних засобів. Важливо досліджувати зміни у структурі активів за тривалий період, оцінюючи, як змінюються частки різних видів основних засобів, а також як зростає або скорочується загальна вартість активів. Також необхідно проводити розрахунки коефіцієнтів оновлення, вибуття, приросту та зносу основних засобів, що дозволяє оцінити їхній технічний стан та тенденції розвитку.

2. Аналіз ефективності використання основних засобів. Для оцінки ефективності використовуються такі показники, як фондвіддача та фондомісткість. Фондовіддача показує, скільки продукції у грошовому виразі виробляється на одиницю вартості основних засобів, що дозволяє оцінити продуктивність їхнього використання. Фондомісткість, своєю чергою, є зворотним показником, який показує, скільки потрібно витратити на основні засоби для виробництва одиниці продукції.

3. Оцінка результатів експлуатації основних засобів. Для оцінки того, наскільки ефективно використовуються основні засоби, розраховуються

коефіцієнти екстенсивності та інтенсивності завантаження. Екстенсивність відображає рівень використання засобів за часом, а інтенсивність — за потужністю. Ці показники дозволяють визначити, чи є можливість для підвищення ефективності шляхом кращого завантаження обладнання або підвищення його продуктивності.

4. Аналіз коефіцієнтів. Серед ключових коефіцієнтів, що використовуються для оцінки основних засобів, варто виділити:

- Коефіцієнт оновлення основних засобів. Цей показник відображає частку нових активів, введених протягом аналізованого періоду, у загальній вартості основних засобів. Він дозволяє оцінити рівень модернізації та оновлення технічної бази підприємства.

- Коефіцієнт вибуття. Показує інтенсивність виведення основних засобів з експлуатації та дозволяє оцінити, наскільки часто підприємство оновлює свої активи або позбавляється застарілого обладнання.

- Коефіцієнт приросту. Відображає збільшення обсягу основних засобів протягом періоду, дозволяючи оцінити, як підприємство розширює свої виробничі потужності.

- Коефіцієнт зносу. Цей показник відображає технічний стан основних засобів і ступінь їхнього зношення. Він розраховується як відношення накопиченої суми амортизації до первісної вартості активів. Високий коефіцієнт зносу свідчить про необхідність оновлення або модернізації активів.

Фондовіддача – один із ключових показників ефективності використання основних засобів. Вона розраховується як співвідношення обсягу продукції, виробленої за рік, до середньорічної вартості основних засобів. Висока фондовіддача свідчить про те, що підприємство ефективно використовує свої ресурси. Підвищити цей показник можна через впровадження автоматизації, модернізацію обладнання, підвищення кваліфікації працівників, застосування нових технологій та інших заходів, що сприяють підвищенню продуктивності.

Фондомісткість є зворотним показником фондовіддачі й відображає, скільки коштів потрібно вкласти в основні засоби для виробництва одиниці

продукції. Зниження фондомісткості є позитивним сигналом для підприємства, оскільки це свідчить про раціональне використання інвестицій у виробничі активи.

Основною метою аналізу руху основних засобів є отримання комплексної картини про зміни їх обсягу, структури та технічного стану, а також оцінка результативності інвестицій у ці активи. Для цього проводиться докладний аналіз змін вартості основних засобів на початок та кінець періоду, виявляються тенденції приросту або скорочення, а також оцінюється, наскільки ефективно підприємство використовує свої інвестиції.

Основні засоби можна класифікувати на “активні” та “пасивні”. Активні основні засоби, такі як машини, обладнання та транспортні засоби, безпосередньо беруть участь у виробничому процесі, забезпечуючи виконання виробничих операцій. Пасивні основні засоби, як-от будівлі та споруди, забезпечують умови для здійснення виробничої діяльності, хоча їхній безпосередній вплив на продуктивність важко оцінити. Проте врахування пасивних засобів є важливим для забезпечення стабільності роботи підприємства.

Одним із завдань аналізу основних засобів є оптимізація їхньої структури та використання. Підприємство повинне визначити, чи достатньо воно забезпечене необхідними активами для досягнення виробничих цілей. При цьому важливо враховувати такі показники, як фондоозброєність, що відображає вартість основних засобів на одного працівника. Цей показник допомагає оцінити рівень забезпеченості працівників виробничими засобами та визначити необхідність додаткових інвестицій у розширення активної частини основних засобів.

Аналіз основних засобів здійснюється в кілька етапів:

1. Збір та систематизація даних. На першому етапі аналізу збирається інформація про основні засоби, їхню вартість, стан, структуру та динаміку. Ці дані мають бути порівняні з попередніми періодами для виявлення тенденцій.

2. Обробка та узагальнення результатів. На цьому етапі проводиться детальний розрахунок основних показників, таких як фондівіддача, фондомісткість, коефіцієнти оновлення, вибуття тощо. Отримані результати порівнюються з даними попередніх періодів, що дозволяє оцінити динаміку змін.

3. Виявлення негативних тенденцій та розробка заходів. Якщо виявлені негативні тенденції, наприклад, зниження ефективності використання основних засобів або підвищення їхнього зносу, необхідно детально дослідити причини цих явищ. На основі аналізу розробляються пропозиції для оптимізації використання основних засобів та підвищення їх ефективності.

4. Контроль за виконанням заходів. Після розробки плану оптимізації необхідно здійснювати контроль за його виконанням та моніторинг результатів для забезпечення підвищення ефективності використання активів підприємства.

Аналіз основних засобів підприємства є багаторівневим процесом, що дозволяє отримати глибоке розуміння стану активів, ефективності їхнього використання та можливостей для подальшої оптимізації. Використання методів аналізу основних засобів дає змогу не лише покращити поточні результати підприємства, але й забезпечити стабільний розвиток у майбутньому, створюючи умови для підвищення продуктивності без зайвих витрат на нові інвестиції.

3.2. Оцінка результатів аналізу основних засобів

Сучасний рівень розвитку та ефективність використання основних засобів у філії значною мірою впливають на перспективи підприємства в контексті його конкурентоспроможності та можливостей нарощування виробничих потужностей. Вартість, кількість, технічний стан та ступінь сучасності основних засобів є визначальними факторами при оцінці перспектив реалізації продукції та зростання рентабельності підприємства. У зв'язку з цим виникає необхідність проведення всебічного аналізу забезпеченості підприємства

основними засобами, їх технічного стану та ефективності їх експлуатації. Важливим аспектом є також оцінка впливу основних засобів на підвищення обсягів виробництва, зниження собівартості продукції та, як наслідок, збільшення прибутковості підприємства.

Аналіз основних засобів філії здійснюється в кількох ключових напрямках, що дозволяють глибоко вивчити стан активів і можливості для підвищення ефективності їх використання.

1. Оцінка забезпеченості основними засобами. Цей напрямок включає оцінку того, наскільки повно ФІЛІЯ оснащена основними засобами для здійснення своєї виробничої діяльності.

2. Аналіз технічного стану основних засобів. Цей етап передбачає оцінку фізичного та технічного стану наявного обладнання.

3. Дослідження екстенсивності та інтенсивності використання основних засобів. Екстенсивність використання основних засобів визначається за кількістю часу, протягом якого вони задіяні у виробничому процесі, тоді як інтенсивність — це ступінь завантаження обладнання під час роботи.

4. Оцінка використання виробничих потужностей. Цей напрямок аналізу передбачає оцінку того, наскільки повно використовуються всі наявні виробничі потужності, площі та обладнання.

Для комплексного аналізу стану основних засобів необхідно розглянути кілька додаткових аспектів, що дозволяють глибше оцінити ефективність управління активами підприємства:

- Структура основних засобів. Важливо проаналізувати, як розподілені основні засоби між різними групами активів (наприклад, виробничі машини, транспорт, будівлі).

- Фізичний стан та оновлення основних засобів. Оцінюється технічний стан основних засобів, їхня ступінь зносу та інтенсивність заміни.

- Використання ресурсів та устаткування. Цей аспект передбачає оцінку того, наскільки ефективно використовуються наявні ресурси та устаткування.

- Рентабельність основних засобів. Оцінюється економічна доцільність використання основних засобів з погляду їхньої здатності генерувати прибуток для підприємства.

- Перспективи розвитку. Важливо проаналізувати можливості для підвищення ефективності та збільшення обсягів виробництва шляхом більш інтенсивного використання основних засобів або їх модернізації.

Важливим етапом аналізу є дослідження складу та структури основних засобів підприємства. У таблиці 3.1 представлено аналіз складу та структури основних засобів Філії «Львівське лісове господарство», включаючи лише ті групи активів, що фактично знаходяться на балансі. Такий аналіз дозволяє оцінити, наскільки раціонально розподілені активи між різними видами основних засобів, а також які групи активів потребують оновлення або модернізації.

Таблиця 3.1

Склад і динаміка основних засобів Філія “Львівське лісове господарство”
протягом аналізованого періоду.

Групи основних засобів	Код форми, № рядка	Наявність на кінець року (тис.грн.)			Відх. абсолютне	
		2021р.	2022р.	2023р.	2022/2021	2023/2022
Будинки, споруди та передавальні пристрої	Ф5 р 120	4506	12952	12602,1	8446	-349,9
Машини та обладнання	Ф5 р 130	1081	23706	24200,4	22625	494,4
Транспортні засоби	Ф5 р 140	2562	16870	13700,3	14308	-3169,7
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	Ф5 р 130	118	1047	1282,2	929	235,2
Інші основні засоби	Ф5 р 180	81	309	294,3	228	-14,7
Малоцінні необоротні матеріальні активи	Ф5 р 200	414	3178	3524,9	2764	346,9
Разом основних засобів	Ф5 р 260	8762	58062	55604,2	49300	-2457,8

Аналіз складу і динаміки основних засобів Філії “Львівське лісове господарство” протягом 2021–2023 років дає змогу зробити наступні висновки. Значне зростання загальної вартості основних засобів у 2022 році (+49 300 тис. грн), що свідчить про активні інвестиції у матеріально-технічну базу

підприємства, у 2023 році спостерігається незначне зниження загальної вартості основних засобів на 2 457,8 тис. грн. порівняно з 2022 роком, що може бути наслідком списання окремих активів або їх амортизації.

Збільшення вартості будинків, споруд та передавальних пристроїв у 2022 році на +8 446 тис. грн. свідчить про вкладення в нерухомість, невелике зменшення у 2023 році (-349,9 тис. грн.), ймовірно через амортизацію.

Найсуттєвіше зростання серед усіх груп продемонструвала група машини та обладнання котра у 2022 році збільшилась на +22 625 тис. грн., що відображає великі інвестиції у виробничу техніку, подальше зростання у 2023 році (+494,4 тис. грн), є свідченням про підтримання рівня оновлення технічної бази.

Транспортні засоби також демонструють значне зростання у 2022 році на +14 308 тис. грн., що може бути пов'язано з оновленням автопарку, у 2023 році вартість зменшилася на -3 169,7 тис. грн., що, ймовірно, викликано вибуттям транспортних засобів або їх амортизацією.

Позитивну динаміку демонструють інструменти, прилади, інвентар (меблі) котрі збільшились у 2022 році на +929 тис. грн., а у 2023 році – ще на +235,2 тис. грн., що вказує на оновлення та придбання нових засобів.

Інші основні засоби у 2022 році продемонстрували зростання на +228 тис. грн., що може бути результатом закупівель, але у 2023 році – незначне зниження (-14,7 тис. грн), ймовірно через амортизацію або списання.

Значне зростання продемонстрували малоцінні необоротні матеріальні активи у 2022 році на +2 764 тис. грн. і подальше збільшення у 2023 році на +346,9 тис. грн., що вказує на активне оновлення малоцінних активів.

Значне збільшення вартості основних засобів у 2022 році свідчить про активну модернізацію матеріально-технічної бази підприємства. У 2023 році динаміка стабілізувалася, але спостерігається невелике зниження загальної вартості, що може бути пов'язано зі списанням чи амортизацією.

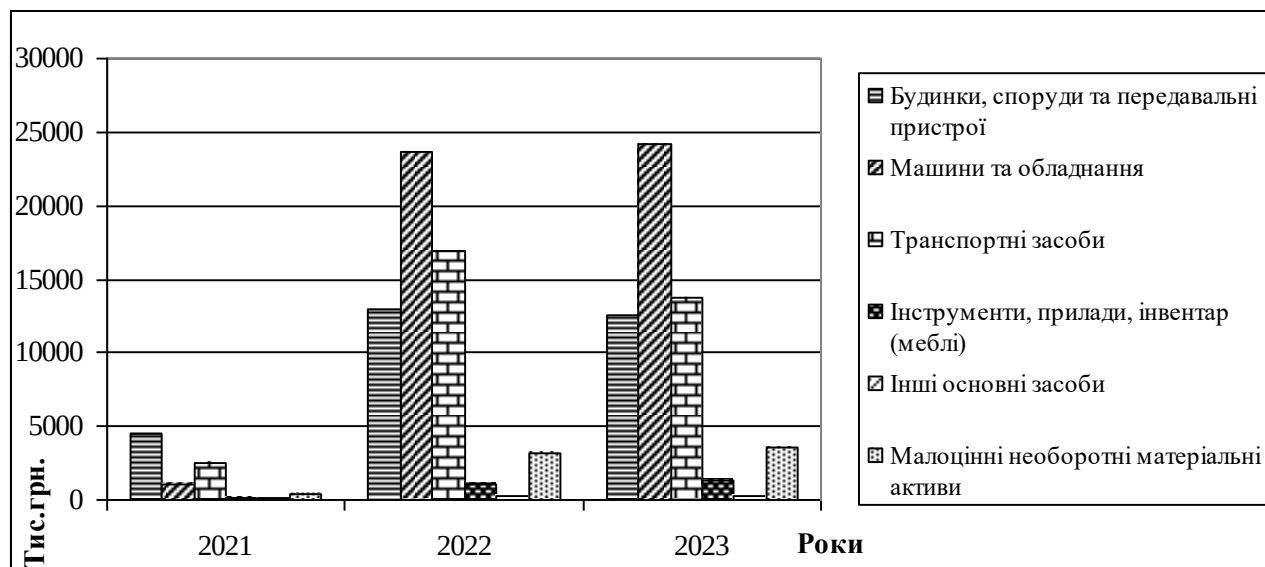

Рис. 3.2. Динаміка основних засобів Філія “Львівське лісове господарство” протягом 2021-2023 років.

Таблиця 3.2

Склад і структура основних засобів Філія “Львівське лісове господарство” на протязі 2021-2023 рр.

Групи основних засобів	Наявність на кінець року (тис.грн.)						Відхилення	
	2021р.	Питома вага,%	2022р.	Питома вага,%	2023р.	Питома вага,%	2022р/2021р	2023р/2022р
Будинки, споруди та передавальні пристрої	4506	51,43	12952	22,31	12602,1	22,66	-29,12	0,36
Машини та обладнання	1081	12,34	23706	40,83	24200,4	43,52	28,49	2,69
Транспортні засоби	2562	29,24	16870	29,06	13700,3	24,64	-0,18	-4,42
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	118	1,35	1047	1,80	1282,2	2,31	0,46	0,50
Інші основні засоби	81	0,92	309	0,53	294,3	0,53	-0,39	0,00
Малоцінні необоротні матеріальні активи	414	4,72	3178	5,47	3524,9	6,34	0,75	0,87
Разом основних засобів	8762	100,00	58062	100,00	55604,2	100,00	—	—

Аналіз складу і структури основних засобів Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 роки дає змогу здійснити наступні висновки.

Загальна вартість основних засобів у 2022 році зросла у 6,63 рази порівняно з 2021 роком, що свідчить про значні інвестиції в активи підприємства. У 2023 році відбулося незначне зменшення загальної вартості (-4,24% порівняно з 2022 роком), але структура залишилася відносно стабільною.

Будинки, споруди та передавальні пристрої у 2022 році їх вартість зросла на +8 446 тис. грн., але їх питома вага у структурі основних засобів зменшилася з 51,43% до 22,31%, що вказує на значний приріст вартості інших активів, у 2023 році вартість знизилася на -349,9 тис. грн. порівняно з 2022 роком, питома вага залишилася практично незмінною (+0,36%).

Машини та обладнання це найбільш динамічна група у 2022 році вартість зросла на +22 625 тис. грн., а питома вага збільшилася з 12,34% до 40,83% у 2023 році вартість зросла ще на 494,4 тис. грн., а частка зросла до 43,52%, що свідчить про значний акцент підприємства на модернізації виробничих потужностей.

Транспортні засоби у 2022 році їх вартість збільшилася на +14 308 тис. грн., але питома вага залишилася практично незмінною (з 29,24% до 29,06%), у 2023 році вартість знизилася на 3 169,7 тис. грн., а частка зменшилася до 24,64%, що може бути пов’язано з амортизацією чи списанням транспортних засобів.

Інструменти, прилади, інвентар (меблі) у 2022 році вартість зросла на +929 тис. грн., а питома вага підвищилася з 1,35% до 1,80%, у 2023 році вартість зросла ще на +235,2 тис. грн., а частка досягла 2,31%, що свідчить про поступове оновлення цієї групи активів.

Інші основні засоби у 2022 році вартість збільшилася на 228 тис. грн., але їх питома вага знизилася з 0,92% до 0,53%, через нерівномірне зростання інших груп активів, у 2023 році спостерігалось незначне зниження вартості (-14,7 тис. грн.), а частка залишилася незмінною.

Малоцінні необоротні матеріальні активи у 2022 році вартість зросла на 2 764 тис. грн., а питома вага збільшилася з 4,72% до 5,47%, у 2023 році вартість зросла ще на +346,9 тис. грн., а частка досягла 6,34%, що вказує на постійне оновлення цих активів.

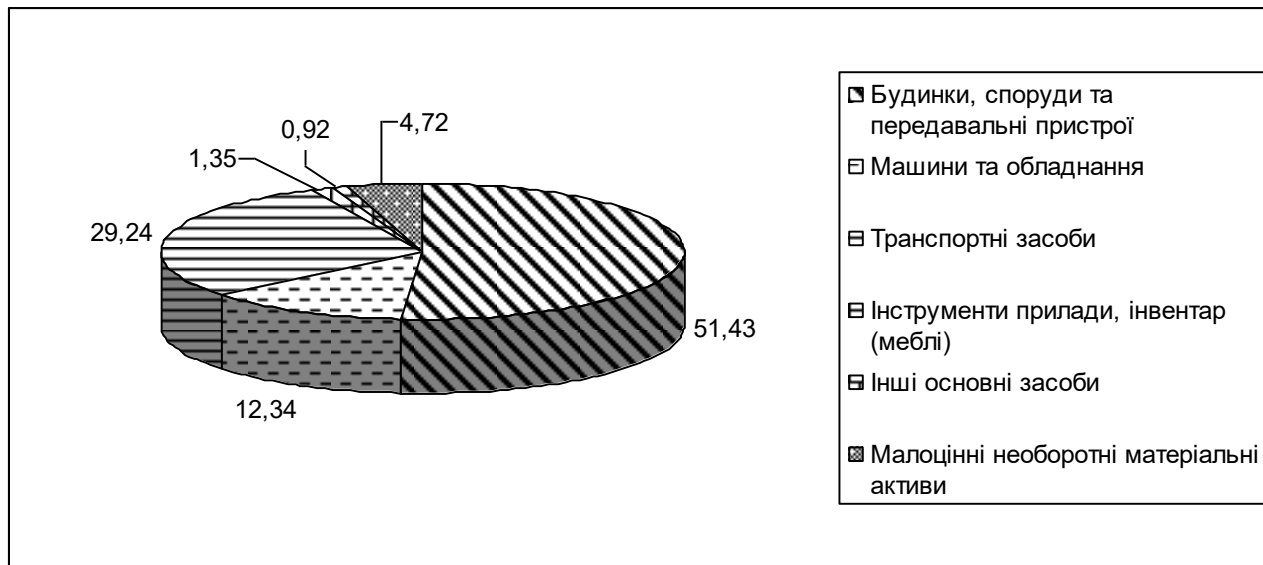

Рис.3.3 Структура основних засобів Філія “Львівське лісове господарство” у 2021р.

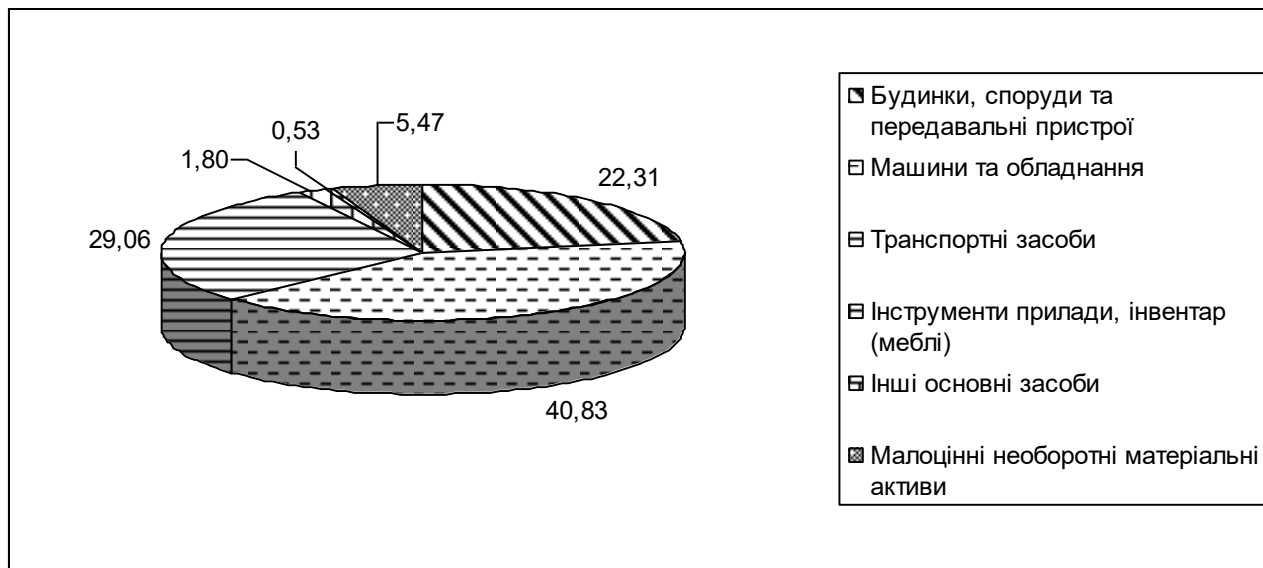

Рис. 3.4 Структура основних засобів Філія “Львівське лісове господарство” у 2022р.

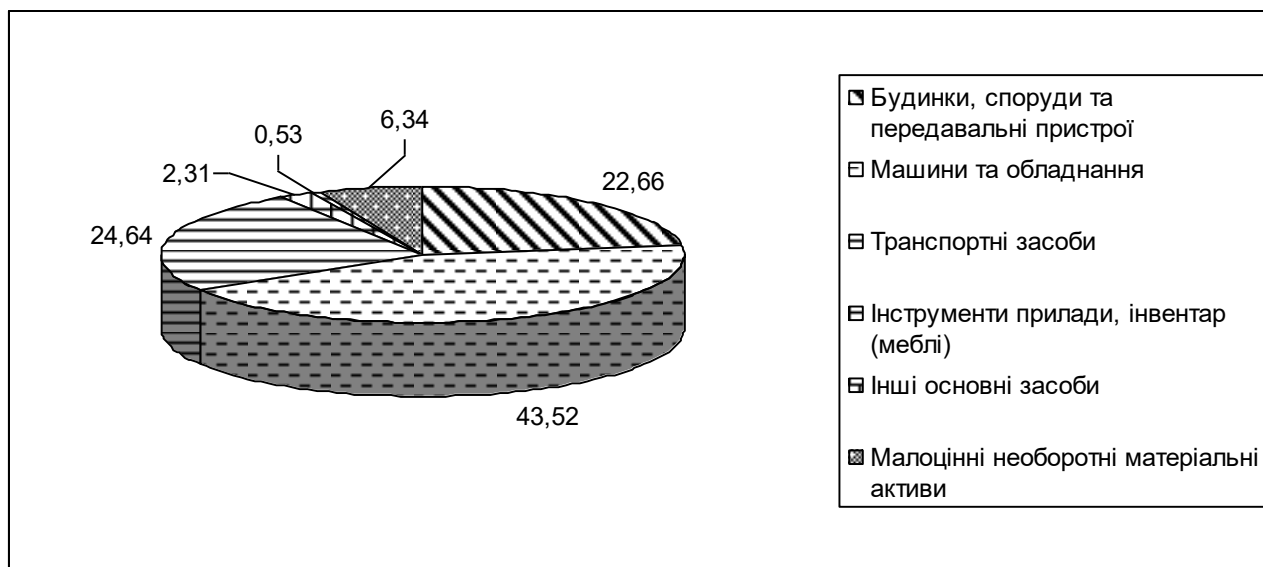

Рис. 3.5 Структура основних засобів Філія “Львівське лісове господарство” у 2023р.

У рамках нашого дослідження ми визначили активну частину основних засобів як ті елементи, які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або забезпечують його ефективність. До цієї категорії віднесено машини, обладнання та транспортні засоби, оскільки вони виконують ключову роль у створенні продукції або наданні послуг.

Інші категорії основних засобів, які не мають прямого впливу на процес виробництва, але створюють умови для його здійснення, були віднесені до пасивної частини. До них належать, зокрема, будівлі, споруди, інструменти та інші подібні об’єкти.

Для більш глибокого розуміння структури основних засобів ми розподілили їх на активну та пасивну частини, після чого в таблиці 3.3 здійснили детальний аналіз.

За результатами аналізу питомої ваги активної та пасивної частин основних засобів у Філії “Львівське лісове господарство” за 2021-2023 роки здійсненого у таблиці 3.3 ми можемо зробити наступні висновки.

Питома вага активної частини зросла з 41,56% у 2021 році до 69,89% у 2022 році, але незначно зменшилася до 68,16% у 2023 році. Найбільше зростання спостерігалось в групі “Машини та обладнання”, вартість якої збільшилася з 1081 тис. грн. у 2021 році до 24200,4 тис. грн. у 2023 році. Це

супроводжувалося значним підвищенням їхньої питомої ваги з 12,34% у 2021 році до 43,52% у 2023 році. Вартість “Транспортних засобів” у 2022 році досягла 16870 тис. грн., але в 2023 році знизилася до 13700,3 тис. грн., що призвело до зменшення їхньої питомої ваги з 29,06% до 24,64%.

Таблиця 3.3

Аналіз питомої ваги активної та пасивної частин основних засобів

Філія “Львівське лісове господарство” у 2021-2023 роках.

Групи основних засобів	Наявність на кінець року (тис.грн.)						Відхилення	
	2021р.	Питома вага,%	2022р.	Питома вага,%	2023р.	Питома вага,%	2022р/2021р	2023р/2022р
Активна частина основних засобів								
Машини та обладнання	1081	12,34	23706	40,83	24200,4	43,52	28,49	2,69
Транспортні засоби	2562	29,24	16870	29,06	13700,3	24,64	-0,18	-4,42
Разом активної частини ОЗ	3643	41,56	40576	69,89	37900,7	68,16	28,33	-1,73
Пасивна частина основних засобів								
Будинки, споруди та передавальні пристрої	4506	51,43	12952	22,31	12602,1	22,66	-29,12	0,36
Інструменти прилади, інвентар (меблі)	118	1,35	1047	1,80	1282,2	2,31	0,46	0,50
Інші основні засоби	81	0,92	309	0,53	294,3	0,53	-0,39	0,00
Малоцінні необоротні матеріальні активи	414	4,72	3178	5,47	3524,9	6,34	0,75	0,87
Разом пасивної частини ОЗ	5119	58,42	17486	30,11	17703,5	31,84	-28,31	1,73
Разом основних засобів	8762	100,00	58062	100,00	55604,2	100,00	-	-

Питома вага пасивної частини зменшилася з 58,42% у 2021 році до 30,11% у 2022 році, а у 2023 році частка дещо зросла до 31,84%. Основним компонентом пасивної частини залишаються “Будинки, споруди та

передавальні пристрої”, їхня вартість зменшилася з 4506 тис. грн. у 2021 році до 12602,1 тис. грн. у 2023 році, а питома вага знизилася з 51,43% до 22,66%. Група “Малоцінні необоротні матеріальні активи” демонструє поступове зростання вартості з 414 тис. грн. у 2021 році до 3524,9 тис. грн. у 2023 році, що супроводжується підвищенням питомої ваги з 4,72% до 6,34%.

Під час експлуатації основних засобів на Філії неминуче відбувається їх фізичний знос, що є невід’ємною частиною цього процесу. Важливо відрізнити фізичний знос від морального. У нашому дослідженні ми зосереджуємося на фізичному зносі, який полягає у поступовій втраті техніко-експлуатаційних характеристик основних засобів внаслідок їхнього використання або через тривалі періоди простою. Для того, щоб здійснити комплексну оцінку технічного стану основних засобів на Філії “Львівське лісове господарство”, у таблиці 3.4 буде проведено розрахунок коефіцієнтів зносу та визначено ступінь їх придатності до подальшої експлуатації.

Таблиця 3.4

Аналіз технічного стану основних засобів на Філія “Львівське лісове господарство” впродовж 2021-2023рр.

Показник	Форма та номер рядка	Наявність на кінець року			Відхилення	
		2021р.	2022р.	2023р.	2022р/ 2021р	2023р/ 2022р
Вихідні дані:						
1. Первісна вартість основних засобів (тис.грн.)	Ф1, р. 1011	8762	58062	55604,2	49300	-2457,8
2.Зношеність основних засобів(тис.грн.)	Ф1, р. 1012	5341	38470	41285,6	33129	2815,6
3. Залишкова вартість основних засобів (тис.грн.)	Ф1, р. 1010	3421	19592	14318,6	16171	-5273,4
Розрахункові дані:						
1. Коефіцієнт зношеності (р.2 : р.1)	-	0,61	0,66	0,74	0,05	0,08
2. Коефіцієнт придатності (р.3 : р.1)	-	0,39	0,34	0,26	-0,05	-0,08

Показник зношеності основних засобів зріс із 0,61 у 2021 році до 0,66 у 2022 році, а у 2023 році досягнув 0,74, збільшення коефіцієнта на 0,05 у 2022 році та на 0,08 у 2023 році свідчить про поступове погіршення технічного стану основних засобів.

Показник коефіцієнту придатності зменшився з 0,39 у 2021 році до 0,34 у 2022 році та до 0,26 у 2023 році, зниження на 0,05 у 2022 році та ще на 0,08 у 2023 році відображає зменшення залишкової вартості основних засобів щодо їх первісної вартості.

В таблиці 3.5 здійснено аналіз динаміки основних засобів на підприємстві Філія “Львівське лісове господарство”.

Таблиця 3.5

Розрахунок показників руху основних засобів на Філія “Львівське лісове господарство” протягом 2021-2023рр.

Показник	Роки			Відхилення	
	2021р.	2022р.	2023р.	2022р/ 2021р	2023р/ 2022р
Вихідні дані:					
1. Вартість основних засобів на початок періоду (ОЗп), (тис. грн.)	8046	8762	58062	716	49300
2. Вартість введених в експлуатацію основних засобів (ОЗв), (тис. грн.)	766	8263	1740	7497	-6523
3. Вартість виведених із експлуатації основних засобів (ОЗвив), (тис. грн.)	17	2135	4522,3	2118	2387,3
4. Вартість основних засобів на кінець періоду (ОЗк), (тис.грн.)	8762	58062	55604,2	49300	-2457,8
Розрахункові дані:					
Коефіцієнти:					
5. Оновлення основних засобів (р. 2 : р. 4)	0,08 (8,74%)	0,14 (14,23%)	0,03 (3,13%)	0,06 (5,49%)	-0,11 (-11,1%)
6. Вибуття основних засобів (р. 3 : р. 1)	0,002 (0,21%)	0,24 (24,36%)	0,03 (2,99%)	0,238 (24,15%)	-0,21 (21,37%)
7. Приросту основних засобів [(р. 2 – р. 3) : р. 1]	0,09 (9,31%)	0,69 (69,9%)	-0,05 (-4,79)	0,6 (60,59%)	-0,74 (74,69%)
8. Компенсації вибуття основних засобів (р. 3 : р. 2)	0,02 (2,21%)	0,26 (25,83%)	2,59 (259,9%)	0,24 (23,62%)	2,33 (234,07%)

За результатами розрахунку показників руху основних засобів Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 роки у табл. 3.5 ми робимо наступні висновки.

У 2022 році коефіцієнт оновлення підвищився до 14,23% (порівняно з 8,74% у 2021 році), що свідчить про активне введення нових основних засобів, у 2023 році цей показник різко зменшився до 3,13%, що свідчить про уповільнення темпів оновлення.

Коефіцієнт вибуття основних засобів у 2022 році коефіцієнт вибуття різко зріс до 24,36% (порівняно з 0,21% у 2021 році), що відображає активну ліквідацію або продаж активів, у 2023 році коефіцієнт вибуття зменшився до 2,99%, однак це все ще вищий рівень, ніж у 2021 році.

У 2022 році коефіцієнт приросту досяг 69,9% (значне поповнення активів), однак у 2023 році спостерігається від'ємне значення -4,79%, що свідчить про перевищення обсягів вибуття над введенням.

У 2022 році цей коефіцієнт компенсації вибуття основних засобів підвищився до 25,83% (порівняно з 2,21% у 2021 році), але у 2023 році він стрімко зріс до 259,9%, що вказує на недостатність нового введення для заміщення вибулих активів.

Наступним кроком аналізу є оцінка ефективності використання основних засобів. Для цього застосовуються такі ключові показники, як фондоддача, фондомісткість, фондоозброєність, технічна оснащеність тощо. Аналіз цих даних дозволяє визначити, наскільки раціонально використовуються основні засоби у Філії “Львівське лісове господарство”. Результати, представлені у таблиці 3.6, слугуватимуть основою для розробки стратегій оптимізації та підвищення ефективності використання активів підприємства.

За результатами аналізу використання основних засобів і робочої сили у Філії “Львівське лісове господарство” за 2021–2023 роки проведеного у таблиці 3.6 ми робимо наступні висновки.

Фондоддача основних засобів зросла до 9,06 грн. у 2022 році, але у 2023 році знизилася до 3,36 грн. Це свідчить про коливання ефективності використання активів. Фондомісткість у 2023 році зросла до 0,29 грн. порівняно з 0,11 грн. у 2022 році, що свідчить про збільшення потреби в основних засобах для виробництва одиниці продукції.

Таблиця 3.6

Аналіз використання основних засобів і робочої сили
на Філія “Львівське лісове господарство” у період 2021-2023рр.

Показник	Роки			Відхилення	
	2021р.	2022р.	2023р.	2022р/ 2021р	2023р/ 2022р
Вихідні дані:					
1. Обсяг виготовленої продукції, тис. грн.	22645	213970	191064,9	191 325	-22905,1
2. Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн.	8404	23616	56833,1	15 212	33217,1
в тому числі:					
2.1 Активної частини	3643	40576	37900,7	36 933	-2675,3
3. Чистий прибуток, тис. грн.	174	5746	40189,8	5 572	34443,8
4. Амортизація, тис. грн.	597	3761	2738	3 164	-1023
5. Середньооблікова чисельність працюючих, осіб.	352	340	331	-12	-9
Розрахункові дані:					
6. Фондовіддача, грн.:					
6.1 Основних виробничих засобів (р. 1 : р. 2)	2,69	9,06	3,36	6	-5,7
6.2 Активної частини (р. 1 : р. 2.1)	6,21	5,27	5,04	-1	-0,23
7. Фондомісткість, грн.:					
7.1 основних виробничих засобів (р. 2 : р. 1)	0,37	0,11	0,29	0	0,18
7.2 активної частини (р. 2.1 : р. 1)	0,16	0,18	0,21	0	0,03
8. Рентабельність, %:					
8.1. Основних засобів (р. 3 : р. 2) $\times 100\%$	2,07	24,3	70,72	22	46,42
8.2. Активної частини (р. 3 : р. 2.1) $\times 100\%$	4,77	14,16	1,08	9	-13,08
9. Амортизаціємісткість продукції, грн. (р. 4 : р. 1)	0,03	0,02	0,01	0	-0,01
10. Фондоозброєність, грн. (р. 2 : р. 5) тис.грн./ос.	23,87	69,46	171,7	46	102,24
11. Технічна озброєність, грн. (р. 2.1 : р. 5)	10,35	119,34	114,5	109	-4,84
12. Виробіток продукції на одного працівника, грн. (р. 1 : р. 5) $\times 1000$	64330	629320	577235	564 990	-52085

Рентабельність основних засобів різко зросла, досягнувши 70,72% у 2023 році, що свідчить про високу прибутковість використання активів. Проте

рентабельність активної частини основних засобів значно знизилася (на 13,08%), що може свідчити про зменшення ефективності використання обладнання.

Амортизаціємісткість продукції поступово знижувалася, що позитивно впливає на собівартість продукції.

Фондоозброєність і технічна озброєність зросли, що свідчить про підвищення забезпеченості працівників основними засобами.

Виробіток продукції на одного працівника збільшився значно у 2022 році, проте у 2023 році знизився на 52 085 грн., що вказує на зменшення продуктивності праці.

3.3. Напрями оптимізації аналізу основних засобів

На сучасному етапі розвитку економічних відносин, з урахуванням військового стану в Україні, конкуренція між різними філіями та підприємствами набуває нового рівня інтенсивності. Кожен учасник ринку прагне максимально ефективно використовувати наявні ресурси та переваги для збереження своїх позицій і подальшого розвитку. Філія “Львівське лісове господарство” не є винятком у цій тенденції, адже її здатність ефективно управляти своїми ресурсами та активами безпосередньо впливає на фінансові показники та конкурентоспроможність підприємства. Однак, в умовах обмежених ресурсів і нестабільності ринку, перевагу отримують лише ті філії, які можуть раціонально використовувати свої основні засоби.

Раціональне та ефективне використання основних засобів є ключовим елементом у покращенні загального фінансового стану філії. Це стосується як зростання обсягів реалізації продукції, так і підвищення фондівіддачі, зниження собівартості продукції та оптимізації інших важливих аспектів. Саме ці фактори формують стратегію успішного функціонування підприємства в довгостроковій перспективі.

Аналіз ефективності використання основних засобів у Державному спеціалізованому господарському підприємстві “Ліси України” зокрема Філії “Львівське лісове господарство” був проведений через ряд послідовних етапів, кожен з яких глибоко досліджував різні аспекти управління цими засобами.

Перший етап аналізу був спрямований на детальне дослідження динаміки зміни обсягу основних засобів за останні три роки. Це дослідження дозволило виявити тенденції розвитку активів філії та визначити, як зміни в обсягах основних засобів вплинули на загальну продуктивність підприємства. Такий аналіз є важливим для визначення ефективності використання матеріальних активів і їхнього внеску в загальну фінансову стабільність.

Другий етап включав аналіз структури основних виробничих та невиробничих засобів за період з 2021 по 2023 роки. Глибокий аналіз складу цих засобів дозволив ідентифікувати ресурси, які були використані для підтримки виробничих процесів, а також ті, які забезпечували необхідну інфраструктуру для стабільної роботи філії.

Третій етап фокусувався на вивченні динаміки зміни структури власних та орендованих основних засобів протягом п'яти років. Такий підхід надав можливість оцінити баланс між власними і орендованими активами, що є важливим для стратегічного управління ресурсами та визначення майбутніх інвестиційних напрямків.

Четвертий етап дослідження був присвячений аналізу питомої ваги активної та пасивної частин основних засобів. Вивчення їхньої ролі у фінансовому портфелі філії дозволило оцінити загальний фінансовий стан підприємства та його спроможність ефективно використовувати активи для досягнення стратегічних цілей.

П'ятий етап зосередився на аналізі змін структури основних засобів протягом останніх трьох років. Цей етап дав змогу виявити основні чинники, які впливають на конкурентоспроможність філії та загальний розвиток її виробничого потенціалу.

Шостий етап включав розрахунок показників наявності та динаміки основних засобів, що допомогло глибше зрозуміти їхню актуальність і використання у виробничих процесах. Ретельний аналіз дозволив виявити певні диспропорції та надати рекомендації для поліпшення ефективності використання ресурсів.

Сьомий, восьмий та дев'ятий етапи дослідження були спрямовані на аналіз технічного стану основних засобів, їхньої вікової структури та загальної ефективності експлуатації. Ці етапи дозволили не тільки оцінити поточний стан ресурсів, але й виявити можливі шляхи для подальшої оптимізації їхнього використання, зокрема через оновлення та модернізацію.

Такий комплексний підхід до аналізу використання основних засобів став основою для розробки стратегій управління активами та підвищення ефективності виробничих процесів у філії “Львівське лісове господарство”. Аналіз наявності та руху основних засобів (ОЗ) є однією з ключових складових у забезпеченні ефективного управління ресурсами підприємства, що дозволяє досягати кращих фінансових результатів.

У ході дослідження динаміки основних засобів було використано ряд показників, таких як коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття та коефіцієнт приросту ОЗ. Ці показники дозволили відстежувати зміну основних засобів під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, що дало змогу сформулювати більш цілісне уявлення про стан активів філії.

Проте, застосовані методи аналізу не позбавлені недоліків, що вимагає вдосконалення існуючої методології. Зокрема, було запропоновано кілька напрямків для покращення якості аналізу, таких як використання залишкової вартості основних засобів при розрахунку фондомісткості, врахування інфляції для забезпечення порівнянності вартісних показників та відображення морального старіння обладнання.

Одним із важливих напрямків є також удосконалення підходу до оцінки ефективності інвестицій в основні засоби. Пропонується аналізувати

фондовіддачу продукції залежно від попиту, що дозволить підприємству краще планувати інвестиції у виробничі процеси.

Таким чином, всебічний аналіз основних засобів філії “Львівське лісове господарство” створив міцну основу для стратегічного управління активами, що є невід’ємною частиною підвищення ефективності діяльності підприємства.

Висновки до розділу 3

1. У 2022 році коефіцієнт оновлення зріс до 14,23% (проти 8,74% у 2021 році), що вказує на активне введення нових основних засобів. У 2023 році він впав до 3,13%, свідчаючи про уповільнення оновлення. Коефіцієнт вибуття у 2022 році зріс до 24,36% (порівняно з 0,21% у 2021 році) через ліквідацію або продаж активів, але у 2023 році знизився до 2,99%, залишаючись вищим за рівень 2021 року. Коефіцієнт приросту у 2022 році становив 69,9%, що свідчить про значне поповнення активів, однак у 2023 році впав до -4,79%, вказуючи на перевищення вибуття над введенням. У 2022 році коефіцієнт компенсації вибуття підвищився до 25,83% (проти 2,21% у 2021 році), а у 2023 році зріс до 259,9%, що демонструє недостатність нового введення для заміни вибулих активів.

2. Фондовіддача основних засобів зросла до 9,06 грн. у 2022 році, але у 2023 році знизилася до 3,36 грн. Це свідчить про коливання ефективності використання активів. Фондомісткість у 2023 році зросла до 0,29 грн. порівняно з 0,11 грн. у 2022 році, що свідчить про збільшення потреби в основних засобах для виробництва одиниці продукції. Рентабельність основних засобів різко зросла, досягнувши 70,72% у 2023 році, що свідчить про високу прибутковість використання активів. Проте рентабельність активної частини основних засобів значно знизилася (на 13,08%), що може свідчити про зменшення ефективності використання обладнання. Виріток продукції на одного працівника збільшився значно у 2022 році, проте у 2023 році знизився на 52 085 грн., що вказує на зменшення продуктивності праці.

3. Для забезпечення більш детального аналізу економічної діяльності підприємства рекомендується використовувати залишкову вартість основних засобів (ОЗ) під час розрахунків фондомісткості, оскільки цей показник точніше відображає реальну вартість активів, доступних для використання у виробничому процесі. Первісна вартість не враховує амортизацію та знос, що може призводити до викривлення результатів розрахунків, особливо для

довгострокових активів, що зазнають суттєвих змін у своїй вартості через старіння або технологічний прогрес. Врахування залишкової вартості дозволяє більш точно оцінити поточний стан активів і їхню здатність генерувати економічні вигоди для підприємства.

4. Аналіз динаміки економічних показників за тривалі періоди, такі як три і більше років, вимагає обов'язкового врахування інфляції для забезпечення коректного порівняння вартісних даних. Інфляція має безпосередній вплив на фінансовий стан підприємства, оскільки збільшує вартість ресурсів, продукції та послуг. Ігнорування цього фактора може призвести до неправильного розуміння тенденцій розвитку підприємства та неточних прогнозів. Для усунення цього ризику необхідно проводити коригування даних, враховуючи темпи інфляції, що дозволить побачити реальні зміни у вартості активів та фінансових результатах.

5. Аналізуючи структуру основних засобів, варто зважати на їхній термін експлуатації та моральне старіння обладнання, техніки й технологій виробництва. Ці фактори повинні бути відображені в показниках, що характеризують фінансові результати.

6. При оцінці ефективності інвестицій в основні засоби слід використовувати показник фондівдачі. Окрім цього, важливо проводити аналіз фондомісткості продукції з урахуванням попиту, розглядаючи як продукцію, що користується попитом, так і ту, що має обмежений ринок збуту.

7. Економічне обґрунтування витрат на придбання основних засобів повинно включати оцінку очікуваних результатів їхньої майбутньої експлуатації. Це дозволить прогнозувати вплив нових активів на фінансові показники підприємства та забезпечити доцільність інвестицій. Оцінка має включати аналіз ринку, потреби у нових технологіях, а також потенційні вигоди від впровадження нових засобів у виробничий процес. Прогнозування результатів експлуатації дасть можливість планувати стратегічні кроки щодо оптимізації використання ресурсів і підвищення загальної продуктивності підприємства.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Порівняння (МСБО) 16 та національного стандарту П(С)БО 7 виявило значні відмінності, а саме, у термінології, класифікації основних засобів, методах обліку амортизації, а також у первинній оцінці й поданні інформації про основні засоби у фінансовій звітності. Це створює труднощі в процесі уніфікації П(С)БО 7 відповідно до МСБО 16. Такі відмінності у визначеннях та інтерпретаціях потребують внесення коректив і змін для адаптації національних стандартів до міжнародних, що дозволить покращити систему бухгалтерського обліку в країні.

Проведений аналіз основних засобів у розділі 3.2 дає змогу зробити наступні висновки. У 2022 році коефіцієнт оновлення зріс до 14,23% (проти 8,74% у 2021 році), що вказує на активне введення нових основних засобів. У 2023 році він впав до 3,13%, свідчаючи про уповільнення оновлення. Коефіцієнт вибуття у 2022 році зріс до 24,36% (порівняно з 0,21% у 2021 році) через ліквідацію або продаж активів, але у 2023 році знизився до 2,99%, залишаючись вищим за рівень 2021 року. Коефіцієнт приросту у 2022 році становив 69,9%, що свідчить про значне поповнення активів, однак у 2023 році впав до -4,79%, вказуючи на перевищення вибуття над введенням. У 2022 році коефіцієнт компенсації вибуття підвищився до 25,83% (проти 2,21% у 2021 році), а у 2023 році зріс до 259,9%, що демонструє недостатність нового введення для заміни вибулих активів.

Фондовіддача основних засобів зросла до 9,06 грн. у 2022 році, але у 2023 році знизилася до 3,36 грн. Це свідчить про коливання ефективності використання активів. Фондомісткість у 2023 році зросла до 0,29 грн. порівняно з 0,11 грн. у 2022 році, що свідчить про збільшення потреби в основних засобах для виробництва одиниці продукції. Рентабельність основних засобів різко зросла, досягнувши 70,72% у 2023 році, що свідчить про високу прибутковість використання активів. Проте рентабельність активної частини основних засобів значно знизилася (на 13,08%), що може свідчити про зменшення ефективності

використання обладнання. Виробіток продукції на одного працівника збільшився значно у 2022 році, проте у 2023 році знизився на 52 085 грн., що вказує на зменшення продуктивності праці.

Після детального аналізу основних засобів у Філії “Львівське лісове господарство” та врахування думок провідних науковців, було сформульовано низку практичних рекомендацій для вдосконалення процесу аналізу оборотних засобів.

1. Використання залишкової вартості оборотних засобів. При розрахунку фондомісткості рекомендується застосовувати саме залишкову, а не первісну вартість оборотних засобів. Це дозволяє більш точно відображати реальний стан активів підприємства, оскільки залишкова вартість враховує амортизаційні витрати.

2. Врахування інфляції при аналізі динаміки показників. При проведенні аналізу за тривалий період (три роки і більше) обов’язково потрібно враховувати вплив інфляції на вартісні показники.

3. Контроль за терміном експлуатації та моральним старінням. Суттєву роль в аналізі оборотних засобів відіграє контроль за терміном їх експлуатації.

4. Оцінка інвестицій за показником фондовіддачі. При оцінці ефективності інвестицій у придбання нових оборотних засобів рекомендується використовувати показник фондовіддачі.

5. Аналіз фондомісткості з урахуванням попиту на продукцію. Фондомісткість продукції слід оцінювати з урахуванням наявного попиту на неї.

6. Обґрунтування витрат на придбання оборотних засобів. Перш ніж приймати рішення про закупівлю нових оборотних засобів, необхідно проводити ретельне економічне обґрунтування таких витрат.

7. Окреме розрахування коефіцієнтів оновлення та введення. Для отримання об’єктивних даних про стан основних засобів доцільно окремо розраховувати коефіцієнти оновлення та введення оборотних засобів.

Запровадження цих рекомендацій сприятиме більш точному і всебічному аналізу фінансового стану підприємства, покращенню управління ресурсами та підвищенню загальної ефективності господарської діяльності Філії “Львівське лісове господарство”.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755–VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення 29.11.24р)
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436–IV.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. (дата звернення 29.11.24р)
3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 29.11.24р).
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16. 07. 99 № 996-XIV, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 29.11.24р)
5. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» від 20.12.2005 р. № 480 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06>. (дата звернення 29.11.24р)
6. Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації «Про затвердження Державного класифікатора України «Класифікація основних фондів» від 19.08.1997 р. № 507 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=269821. (дата звернення 29.11.24р)
7. Наказ Мінфіну України «Про кореспонденцію рахунків» затверджено наказом №143 від 28.03. 2002 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0335-01#Text>. (дата звернення 29.11.24р).
8. Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку затверджено наказом Міністерства фінансів України

№356 від 29.12.2000 р – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>. (дата звернення 29.11.24р).

9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291, із змінами і доповненнями від 25.09.09 р. №1125. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.liga.net>. (дата звернення 29.1.24р).

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999р. № 87, із змінами і доповненнями від 10.07.2010р. № 382. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. (дата звернення 29.11.24р)

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 “Оренда”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181, із змінами і доповненнями від 08.07.2008 р. № 901. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення 29.11.24р)

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 “Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617, - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення 29.11.24р)

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджене наказом Міністерством фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>. (дата звернення: 29.11.2024).

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» затверджене наказом Міністерства фінансів України №817 від 24.12.2004 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text> (дата звернення 29.11.24р)

15. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 29.11.24р)

16. Про затвердження типових первинних документів з обліку основних засобів затверджене наказом Міністерства статистики України №352 від 29.12.1995 р - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0489202-08#Text> (дата звернення 29.11.24р)

17. Барабаш Н. С. Аналіз господарської діяльності: [навч. посіб.] / Н. С. Барабаш. – К.: КНТЕУ, 2015. – 395 с.

18. Белозерцев В.С., П'ятіна А.Г. Методологічні аспекти оцінки основних засобів за міжнародними стандартами. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 20. С. 240–244.

19. Бойко Р. В., Воронко Р. М., Редченко К. І. Облікове забезпечення системи управління основними засобами підприємства: організаційний аспект. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2022. Вип. № 70. С. 13–20.

20. Велика Я. С. Організація обліку основних засобів на підприємстві та її удосконалення / наук. керівник Ю. Л. Якубенко. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств : тези доп. V Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (Дніпро, 13-14 трав. 2021 р.) / ДДАЕУ. Дніпро : ННІЕ, 2020. С. 10-13.

21. Вовк О.М. Управління резервами нарощування ефективності використання основних засобів підприємств. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. Вип. 6(17). С. 144–152. [Електронний ресурс].: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/17_2018/28.pdf (дата звернення: 29.11.2024).

22. Галасюк В. В. Незалежна експертна оцінка як засіб забезпечення необхідного рівня ліквідності об'єктів застави (практичні аспекти).

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://galasyuk.com.ua/downloads/publications/expert.pdf>. (дата звернення 29.11.24р)

23. Горбань С. Ю. Оцінка основних засобів за справедливою вартістю: вимога сьогодення. Економіка і суспільство. 2018. Вип. №15. С. 820–824.

24. Довжик О.О., Гапонюк А.І. Особливості обліку основних засобів у сучасних умовах господарювання. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 25. С. 803–807.

25. Єлісєєва О. К., Яресько А. М. Методи оцінки основних засобів в умовах законодавчих змін: вітчизняний та зарубіжний досвід. Економічний форум. 2017. № 1. С. 223-230.

26. Єфіменко Т. І. Методологічні аспекти визначення вартості, яка амортизується. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2013. Вип. 2 (26): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.irbisnbnv.gov.ua>. (дата звернення 29.11.24р)

27. Задніпровський О. Г., Мартинів І. К. Оцінка основних засобів в бухгалтерському обліку: засади поліваріантності. Інтелект XXI. 2019. № 3. С. 56–60.

28. Каткова Н.В., Глущенко Г.В. Актуальні питання визнання і оцінки основних засобів за П(С)БО і МСФЗ. Вектори розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі: тренди та перспективи: матеріали Національної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 7 листопада 2019 р.). Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2019. С. 106–108.

29. Коблянська О.І., Круглік К.М. Оцінки в обліковій політиці основних засобів під час переходу на МСФЗ. Приазовський економічний вісник. 2020. Вип. 2(19). С. 260–263.

30. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О.В. Коваленко, І.В. Громова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 7. – С. 20–27.

31. Кодацька Н.О., Сергєєва С.В. Сучасні методи оцінки ефективності відтворення основних засобів підприємства. Молодий вчений. 2018. № 11(63). С. 433–437.
32. Костенко Т. Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: [навч. посіб.] для ВНЗ / Т. Д. Костенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2017. – 400 с.
33. Кравченко М. В., Дроздова Ю. А. Складові управління процесом обліку основних засобів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип. 14. Ч. 1. С. 164-167.
34. Кудлаєва Н. В. Визнання та оцінка основних засобів: реалії сьогодення. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 1 (69). С. 107–114.
35. Кухта К.О., Орошан Т.А. Класифікація основних засобів як важлива передумова їх обліку та аналізу. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 21-22. С. 106–111.
36. Лютова Г.М., Атамась О.М. Класифікація основних засобів як важлива передумова їх обліку та аналізу. Фінансовий простір. 2018. № 3 (31). С. 147–154.
37. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: [підруч.] / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 536 с.
38. Неміш Ю. В. Поняття “основні засоби” у сучасних наукових дослідженнях / Ю. В. Неміш // Аграрна економіка. – 2012. – Т. 5. – № 3–4. – С. 181–187.
39. Павелко О. В., Романець О. В., Чабар Ю. О. Організація бухгалтерського обліку основних засобів підприємств та суб’єктів державного сектору: напрями удосконалення. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. 2021. №4 (96). С. 245-267.
40. Петренко А. Я., Попова В. Д. Організація обліку основних засобів та шляхи її вдосконалення. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2018. №18. С. 994-1001.

41. Прохорова Л., Фостійчук А. Актуальні проблеми удосконалення управлінського обліку основних засобів в сучасних умовах за використанням інформаційних технологій. Молодий вчений. 2020. Вип. 1 (77). С. 6-11
42. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: [навч. посіб.] / Г. В. Савицька. – К.: Знання, 2018. – 662 с.
43. Следь О.М. Удосконалення системи показників оцінки оновлення основних засобів виробництва / О.М. Следь. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – С. 203–210.
44. Сопко В. В. Облік та аналіз в управлінні підприємством: [підруч.] / В. В. Сопко, Г. М. Мельничук, Г. О. Науменко. – К.: Техніка, 2017. – 182 с.
45. Степаненко О. І. Документування операцій у процесі експлуатації основних засобів підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 24. Ч. 3. С. 86-94.
46. Феофанова І., Антонова О. Проблеми обліку основних засобів на підприємстві. Молодий вчений. 2020. №11 (87). С. 205-208.
47. Чернелевський Л. М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі: підручник / Л. М. Чернелевський. – К.: Міленіум, 2019. – 312 с
48. Чернишенко Я. Г. Формування облікової інформації про придбання та введення в експлуатацію основних засобів підприємства. Молодий вчений. 2016. № 6 (33). С. 135-141.

ДОДАТКИ